Kreativno računovodstvo i manipulacije financijskim izvještajima

Škreblin, Laura

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:129:031815

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zaprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications





VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Specijalistički diplomski stručni studij
Financijski menadžment

SPECIJALISTIČKI ZAVRŠNI RAD

KREATIVNO RAČUNOVODSTVO I MANIPULACIJE FINANCIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

Mentorica:

mr. sc. Kristina Mićin

Studentica:

Laura Škreblin

Naziv kolegija:

UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO

JMBAG studenta:

0234051457

SADRŽAJ

SAŽETAK

ABSTRACT

1. UVOD 1

2. KREATIVNO RAČUNOVODSTVO 2

2.1. Manipulacije u računu dobiti i gubitka 2

2.2. Manipulacije u bilanci 3

2.2.1. Manipulacije osnovnim sredstvima (nekretninama, postrojenjima i opremom) 3

2.2.2. Manipulacije nematerijalnim ulaganjima 3

2.2.3. Manipulacije zalihama 4

2.2.4. Manipulacije kratkoročnim potraživanjima 4

2.2.5. Manipulacije financijskim ulaganjima 5

2.2.6. Manipulacije rezerviranjima i obvezama 5

2.3. Iskazivanje većeg financijskog rezultata 5

2.4. Iskazivanje manjeg financijskog rezultata 6

2.5. Izravnanje računovodstvenog dobitka 7

3. OTKRIVANJE ZLOUPORABA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I FORENZIČNO RAČUNOVODSTVO 8

3.1. Upozoravajući znakovi kreativnog računovodstva 8

3.2. Kako manje platiti porez na dobitak u skladu sa zakonom 9

3.3. Računovodstvene smicalice 9

3.4. Prethodna priprema forenzičara 11

3.5. Prethodna priprema podataka iz financijskih izvještaja u svrhu forenzične analize 12

3.6. Temeljni pristupi u forenzičnim istraživanjima 12

5. NAJPOZNATIJE RAČUNOVODSTVENE PRIJEVARE 14
5.1. Slučaj „Enron“(SAD, 2001.) 14
5.2. Slučaj „WorldCom“ INC., (SAD,2002.) 17
5.3. Slučaj „Parmalat Spa“ (Italija,2003.) 18
5.4. Slučaj „Peregrine Systems INC“ (SAD, 2004.) 19
5.5. Slučaj „Nikko Cordial Corporation“ (Japan, 2007.) 19
5.6. Slučaj „Thornton Precision Components LTD“ (Velika Britanija, 2007.) 20
5.7. Slučaj „American Realty Capital Properties INC.-ARCP“ (SAD, 2016.) 21
5.8. Slučaj „Phar-Mor“ (SAD,1992. i 2002.) 21
5.9. Slučaj „LocatePlus Holdings Corporation“ (SAD,2010.) 22
5.10. Slučaj „Crazy Eddie“ (SAD,2012.) 23
6. SLUČAJ „AGROKOR“ 25
6.1. Bankrot Agrokora 27
6.2. Manipulacije u izvještajima Agrokor grupe 28
6.3. Agrokorove transakcije 30
6.4. Financiranje Agrokora 31
6.5. Događaji u društvima koncerna nakon bankrota 33
6.5.1. Financijsko poslovanje i položaj LEDO d.d. u postupku Izvanredne Uprave 33
6.5.2. Financijsko poslovanje i položaj ZVIJEZDA d.d. u postupku Izvanredne Uprave 36
6.5.3. Financijsko poslovanje i položaj TISAK d.d. u postupku Izvanredne Uprave 38
6.5.4. Financijsko poslovanje i položaj JAMNICA d.d. u postupku Izvanredne Uprave 40
6.5.5. Financijsko poslovanje i položaj KONZUM d.d. u postupku Izvanredne Uprave 42
6.5.6. Financijsko poslovanje i položaj VUPIK d.d. u postupku Izvanredne Uprave 44
6.5.7. Financijsko poslovanje i položaj BELJE d.d. u postupku Izvanredne Uprave 47
6.5.8. Financijsko poslovanje i položaj PIK - Vinkovci d.d. u postupku Izvanredne Uprave 50

6.6. Agrokor nakon bankrota 52
6.7. Promjena vlasničke strukture 54
7. ZAKLJUČAK 55
8. IZJAVA 59
9. POPIS TABLICA 60
10. KRATICE I SKRAĆENICE 61
11. LITERATURA 62
11.1. Knjige 62
11.2. Stručni članci 62
11.3. Internetski izvori 62
11.3.1. Novinski članci 63
12. ŽIVOTOPIS 66

SAŽETAK

Kreativnim računovodstvom nazivamo skup tehnika koje se koriste u svrhu lažiranja financijskih izvještaja. To su najčešće tehnike nerealnog uvećanja ili smanjivanja prihoda/rashoda, agresivno računovodstvo te lažiranje financijskih izvještaja. Lažiranje financijskih izvještaja u praksi, koristi se još od davnih dana. Glavni motivi korištenja kreativnog računovodstva i manipuliranja financijskim izvještajima je obmana investitora prikazivanjem većeg rezultata ili porezna evazija prikazivanjem manjeg rezultata. Zbog korištenja kreativnog računovodstva, nastaje forenzično računovodstvo. Forenzično računovodstvo je usmjereno na otkrivanje prijevara u primjeni računovodstvenih i zakonskih propisa, no danas je uloga forenzičnog računovodstva i procijeniti stvarno stanje i fer vrijednosti u financijskim izvještajima.

Slučaj Enron, Parmalat SPA i slučaj Agrokor samo su jedni od konkretnih primjera koji se spominju u ovom radu. Analizom nekoliko slučajeva poznatih manipulacija, možemo primijetiti kako je kreativno računovodstvo i manipuliranje financijskim izvještajima zaista opširan pojam i mnogobrojne mogućnosti korištenja istih, a opet su svi na neki način povezani.

KLJUČNE RIJEČI: kreativno računovodstvo, manipulacije, financijski izvještaji, forenzično računovodstvo, Agrokor

ABSTRACT

We call creative accounting a set of techniques used to falsify financial reports. These are the most common techniques used by overestimating or underestimating income / profit, aggressive accounting and falsifying financial statements. Forgery or false financial reports have been used in practice since ancient times. The main motives for using creative accounting and manipulating financial reports are deceptions used to show the investor deception a higher results or tax evasion by showing lower results. Because of the use of creative accounting, now forensic accounting is emerging. Forensic accounting is aimed at detecting fraud forms in the application of accounting and legal regulations, but today the role of forensic accounting is also to assess the true situation and fair values in the financial reports.

The Enron case, Parmalat SPA and the Agrokor case are just one of the concrete examples mentioned in this thesis. By analysing several cases of known manipulations, we can note that creative accounting and manipulation of financial statements is a truly extensive concept and numerous possibilities of using them, and yet all are somehow connected.

KEY WORDS: creative accounting, manipulations, financial reports, forensic accounting, Agrokor.

1. UVOD

U ovom radu pisat će se o definicijama kreativnog i forenzičnog računovodstva, načinima primjene istih u praksi te pronalaženje manipulacija u izvještajima određenih društava.

Cilj ovog rada je prikupljanje, razrada i uočavanje javno objavljenih informacija kako bi se što jednostavnije shvatio pojam „kreativnog računovodstva“ te svrha forenzičnog računovodstva.

Rad se sastoji od teorijskog i praktičnog dijela. U teorijskom dijelu se piše o pojmu kreativnog računovodstva i forenzičnog računovodstva.

U praktičnom dijelu rada se spominju konkretni primjeri manipulacija u svijetu. Kako bi se nepravilnosti lakše uočile, financijski izvještaji su promatrani u nekoliko društava članica koncerna Agrokor.

U Zaključnom djelu se povezuju svjetski poznate manipulacije s onim korištenim u Agrokor d.d. te kompletan utjecaj tih manipulacija na ostale članice koncerna.

Za pisanje rada korištena je literatura iz popisa literature te javni izvještaji kompanije koji će biti predmet analize u praktičnom dijelu te stečena znanja tijekom studiranja.

Hipoteza ovog rada je: Manipulacije financijskim izvještajima su neizbježne zbog različitih interesnih skupina, globalnog okruženja i zahtjeva potencijalnih investitora. Pozadina manipulacija je dovođenje u zabludu potencijalnih investitora.

Metode istraživanja koje su korištene za ovaj rad:

- Induktivna metoda - koristi se kod zaključivanja načina manipuliranja financijskim izvještajima na temelju obrade tvrtke Agrokor grupe
- Deduktivna metoda - koristi se kod zaključivanja načina manipuliranja financijskim izvještajima na temelju najpoznatijih slučajeva manipulacija
- Metoda analize – koristi se kod analize i usporedbe financijskih izvještaja
- Metoda dokazivanja – koristi se kod utvrđivanja točnosti hipoteze rada

2. KREATIVNO RAČUNOVODSTVO

Kreativno računovodstvo definira se kao primjena različitih tehnika i načina knjiženja i prikazivanja lažnih stavki i rezultata u financijskim izvještajima, a sve u svrhu boljeg ugleda poduzeća u javnosti odnosno kako bi investitori imali bolju percepciju o tom poduzeću i investirali u isto. Radnje kreativnog računovodstva nisu procesi koji se odrade „preko noći“, već su dugogodišnji procesi koji su započeli manjim manipulacijama.

Najčešća vrsta manipulacija je ona s prihodima koja može biti nerealno uvećanje ili smanjenje prihoda. Razlog uvećanja prihoda je lažno prikazivanje veličine i sposobnosti poduzeća, dok je smanjivanje prihoda izbjegavanje plaćanja poreza na dobit.

2.1. Manipulacije u računu dobiti i gubitka

Najčešći načini manipuliranja prihodima su „priznavanje prihoda za proizvode ili usluge koji su naručeni, ali ne i isporučeni, priznavanje prihoda za proizvode koji su isporučeni, ali nisu naručeni, računovodstveno obuhvaćanje prodaje u dva obračunska razdoblja, načelo proizvedene realizacije, izmjene i dopune inicijalnih ugovora, prodaja koja podrazumijeva instaliranje i ispitivanje, prodaja kod koje kupac ima pravo na povrat, komisijska i konsignacijska prodaja, prodaja posredničkim stranama, unaprijed naplaćeni prihodi, prihod je priznat, a poduzeće je zadržalo znatne rizike vlasništva, priznavanje prihoda s osnove primljenih financijskih sredstava, klasifikacija prihoda, neevidentiranje prihoda- prodaja na crno, prodaja tipa fakturiraj i zadrži“(M. Negovanović;2010.; 39)

2.2. Manipulacije u bilanci

Manipulacije u bilanci razlikujemo kao manipulacije osnovnim sredstvima, manipulacije s nematerijalnim ulaganjima, manipulacije sa zalihama, manipulacije s kratkoročnim potraživanjima, manipulacije s financijskim ulaganjima i kao manipulacije s rezerviranjima i obvezama.

2.2.1. Manipulacije osnovnim sredstvima (nekretninama, postrojenjima i opremom)

Najčešći načini manipulacija osnovnim sredstvima su uključivanje troškova u nabavnu cijenu kod početnog priznavanja, procjena i promjena korisnog vijeka trajanja, privremeno obustavljanje amortizacije, odlaganje aktiviranja osnovnih sredstava, procjena preostale (rezidualne) vrijednosti, klasifikacija nekretnina, postrojenja i oprema kao zaliha, zlouporaba procjene po fer vrijednosti i priznavanje ulaganja u nekretnine kao prihod od usklađivanja vrijednosti (M. Negovanović;2010.; 46)

2.2.2. Manipulacije nematerijalnim ulaganjima

Nematerijalna ulaganja su bitan element bilance s obzirom da se nematerijalnom imovinom može lako manipulirati.

Moguće manipulacije nematerijalnom imovinom su izdatci na ime početnih aktivnosti, troškovi istraživanja i razvoja, cijena koštanja interno nastalih nematerijalnih ulaganja, amortizacija nematerijalnih ulaganja, troškovi razvoja softvera i obezvređenje nematerijalnih ulaganja (M. Negovanović;2010.)

2.2.3. Manipulacije zalihama

Kod manipuliranja zalihama moguće su manipulacije popisom zaliha, dakle lažiranje inventurnih zapisa npr. neke zalihe uopće nisu u skladištu, a evidentiraju se kao da jesu, zatim manipulacije s procjenjivanjem zaliha npr. prikazivanje veće vrijednosti uskladištenih zaliha, pogonsko računovodstvo, promjenom metode obračuna izlaza zaliha i obezvređenje zaliha npr. korištenje jedne metode kod ulaza zaliha, a zatim promjena metode kod izlaza zaliha, u tom slučaju bi se ponovo i ulaz zaliha trebao evidentirati po toj novoj metodi.

2.2.4. Manipulacije kratkoročnim potraživanjima

„Ako dio potraživanja prema kupcima postane nenaplativ, poduzeće treba vrijednosno uskladiti i priznati gubitak zbog smanjenja vrijednosti na teret rashoda razdoblja. Na svaki dan bilance stanja poduzeće treba procijeniti postoje li objektivni dokazi za obezvređenje potraživanja ili grupe potraživanja. Ako postoji vjerojatnost da poduzeće neće biti u stanju naplatiti sva dospjela potraživanja prema prethodno ugovorenim iznosima, nastao je gubitak zbog obezvređenja ili nenaplativih potraživanja. U tom se slučaju iskazana svota potraživanja umanjuje do vrijednosti koja se može vratiti bilo izravno ili neizravno-preko računa ispravka vrijednosti. Iznos gubitka uključuje se u neto-gubitak ili gubitak razdoblja. Ako uprava želi veći financijski rezultat, računovodstvena manipulacija je da se ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca koja tereti rashode utvrdi na nižoj razini. Kada uprava želi prikazati manji financijski rezultat, što je obično motivirano željom da se plati manji porez na dobitak, računovodstvena manipulacija jest svotu ispravka vrijednosti koja tereti rashode utvrditi na višoj razini.“ (M. Negovanović;2010.; 186)

2.2.5. Manipulacije financijskim ulaganjima

Prema MRS i MSFI postoje sljedeće vrste financijskih ulaganja:

1. Vrijednosni papiri raspoloživi za prodaju
2. Udjeli u kapitalu
3. Vrijednosni papiri kojima se trguje
4. Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeća

2.2.6. Manipulacije rezerviranjima i obvezama

Neka poduzeća su u cilju izbjegavanja poreza kreirala fiktivna rezerviranja za nepostojeće obveze i troškove bez dokumentacije koja bi to opravdavala. Kada su poduzeća htjela imati veći financijski rezultat, rezerviranja su iskazivala u nižoj svoti i obratno, kada su htjela veći financijski rezultat, rezerviranja su iskazivala u većoj svoti.

Moguća je i manipulacija obvezama u pasivi bilance. Dugoročne obveze koje bi trebale biti podmirene unutar sljedećih godinu dana bi se trebale preknjižiti na kratkoročne obveze, no manipulacija je upravo ta da neka poduzeća to ne naprave.

2.3. Iskazivanje većeg financijskog rezultata

Veći financijski rezultat postiže se prikazivanjem veće imovine i manjih obveza u bilanci što ima rezultat da su rashodi niži i prihodi viši. Glavni cilj prikazivanja većeg financijskog rezultata je privlačenje investitora. Investitori ne samo da bi radije investirali u dionice onog poduzeća koje je stabilno već su i spremni investirati više ukoliko poduzeće bilježi rast.

Najčešći načini precjenjivanja stanja imovine su zaključivanje zajmova ili održavanje onih koji su već odobreni

- Nanošenje štete novim ortacima
- Umirivanje uznemirenih ili nepovjerljivih ortaka ili vjerovnika
- Namjeravana prodaja poduzeća, odnosno njegovo pretvaranje u dioničko društvo ili d.o.o.
- Opravdanje pretjerane cijene otkupa ustupljenih poduzeća na osnovi koncesija koje predviđaju predaju poduzeća državi ili općini itd. pod uvjetom nadoknade štete
- Isplata većih dividendi odnosno smanjenje salda gubitka
- Umjetno podizanje cijena dionicama odnosno udjelima
- Povećanje udjela u dobitku. (M.Negovanović,2011.;84)

2.4. Iskazivanje manjeg financijskog rezultata

Ukoliko se želi prikazati manji financijski rezultat uvećavaju se obaveze, a umanjuje se imovina u bilanci što utječe na smanjenje prihoda i rast rashoda u RDG-u. Glavni cilj prikazivanja financijskog rezultata manjim nego što jest je porezna evazija, dok razlozi mogu biti i drugi čimbenici:

- „Odbijanje zainteresiranog kupca poduzeća u transakciji neprijateljskog preuzimanja
- Devastiranje i preuzimanje od strane direktora
- Težnja da se ne privuče pažnja regulatornih i kontrolnih tijela
- Predstojeće istupanje jednog ortaka
- Povremeno zadržavanje vjerovnika od naplate potraživanja jer bi prema lažno iskazanom stanju njihova dionica imala slabog izgleda za uspjeh i za postizanje povoljnog sporazuma
- Lažni bankrot
- Nasljedna dioba i sl.“ (M.Negovanović,2011.;86)

2.5. Izravnanje računovodstvenog dobitka

Osnovna namjena izravnanja je da se ublaže skokovi i padovi u nekoliko razdoblja poslovanja. To često bude na taj način da se profit u onim godinama kada se bolje posluje čuva, kako bi se mogao iskoristiti u godinama koje su lošije.

„U uspješnim poslovnim godinama izravnanje prihoda obavlja se primjenom konzervativnog računovodstva-iskazivanjem rashoda i obveza na više, a imovine i prihoda na niže. Time se stvaraju pričuve za budućnost. U lošijim se poslovnim godinama računovodstvena konzistentnost ublažava i rashodi i obaveze iskazuju na niže, a imovina i prihodi na više. Tada se koriste ranije oblikovane tihe rezerve.“ (M.Negovanović,2011.;87)

3. OTKRIVANJE ZLOUPORABA RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I FORENZIČNO RAČUNOVODSTVO

Glavni razlozi manipuliranja financijskim izvještajima su obmana investitora, ali nisu i jedini. U tom slučaju poanta je prikazati što bolji rezultat poslovanja. Kod prikazivanja manjeg rezultata poslovanja, cilj je najčešće porezna evazija. Neka poduzeća primjenjuju manipulacije jer im to jednostavno „zakon dopušta“, odnosno radi se o tome da se zakoni na neki način mogu zaobići. Zbog takvih, a i drugih gospodarskih situacija zakoni se relativno često izmjenjuju i nadopunjuju, a s ciljem što bržeg donošenja zakona na snagu ne razmotre se najbolje mane tog zakona.

Glavni detekcijski postupci kojima se obavlja ocjena računovodstvenih procjena jesu pregled i provjera procesa kojima se koristila uprava pri procjenjivanju, uporabi nezavisne procjene radi uspoređivanja s procjenom koju je izvršila uprava i pregledu naknadnih događaja nakon dana bilance, a koji potvrđuju ili osporavaju učinjene procjene. Pregled i provjera računovodstvenih procjena kojima se koristila uprava treba ocjenjivati podatke i razmatrati pretpostavke na kojima je zasnovana procjena, provjeriti obračune koji su rabljeni za procjenu, provesti usporedbu procjena iz prethodnih razdoblja sa stvarnim rezultatima i istražiti odobravanje procjena od strane uprave. U cilju otkrivanja možebitnih zloupotreba treba izvršiti ili pribaviti i nezavisnu procjenu trećeg lica i tu procjenu usporediti s računovodstvenom procjenom koju je obavila uprava.(M.Negovanović,2011.)

3.1. Upozoravajući znakovi kreativnog računovodstva

Upozoravajući znakovi korporativnih pronevjera mogu se klasificirati na: računovodstvene anomalije, slabosti u sustavu internih kontrola, analitičke anomalije, ekstravagantan stil života, neobično ponašanje i obavijesti i žalbe.

Prema riječima Abraham Lincolna „Možete obmanjivati neke ljude cijelo vrijeme ili sve ljude neko vrijeme. Ali ne možete obmanjivati neke ljude cijelo vrijeme.“ možemo zaključiti da niti jedna manipulacija neće trajati vječno i da ukoliko se neko poduzeće služi manipulacijama dulje vrijeme će se svakako to i saznati.

3.2. Kako manje platiti porez na dobitak u skladu sa zakonom

„Računovodstveni dobitak ili gubitak nije konačni rezultat za određivanje poreza na dobitak, nego se ispravlja umanjuje za neoporezive prihode, odnosno uvećava za porezno nepriznate rashode.“(V.Brkanić,2009.;50)

Troškovi i rashodi koji mogu utjecati na iskazivanje niže porezne osnovice su:

- Naknadno utvrđeni troškovi poslovanja i pogreške iz prethodne godine
- Otpis tražbina od kupaca
- Otpis danih predujmova, zajmova i sl. tražbina (osim dionica, udjela i obveznica)
- Otpis-vrijednosno usklađenje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine
- Troškovi amortizacije
- Troškovi kamata s povezanim i nepovezanim osobama
- Zatezna kamata između povezanih osoba
- Rezerviranja koja nisu dopuštena (V.Brkanić,2009.)

3.3. Računovodstvene smicalice

„1. Prijevremeno knjiženje prihoda

- Roba je „ukrcana“ prije nego je prodaja završena

- Knjiženje prihoda kad postoji ozbiljna neizvjesnost
- Knjiženje prihoda kad su buduće usluge još nedovršene

2. Knjiženje izmišljenog prihoda

- Knjižen je prihod pri zamjeni slične imovine
- Knjižen je povrat odnosno otpis dobavljača kao prihod
- Korištenje lažnih predračuna u internim financijskim izvještajima

3. Uvećanje prihoda s nekadašnjim zaradama

- Uvećanje prihoda prodajom podcijenjene imovine
- Uvećanje bruto-dobitka gašenjem dugova
- Propuštanje odjeljivanja neobičnih i izvanrednih dobitaka ili gubitaka od redovitog prihoda
- Prikrivanje gubitaka nekontinuiranim poslovanjem

4. Dodjela sadašnjih troškova kasnijem razdoblju

- Pogrešno kapitaliziranje troškova
- Prespora amortizacija
- Propust u otpisu imovine manje vrijednosti

5. Propuštanje knjiženja ili iznošenje na vidjelo svih obveza

- Knjižen je prihod umjesto obveze kad je novac primljen
- Propust knjiženja očekivanih ili neočekivanih nastalih obveza
- Propust knjiženja financijskih obveza ili nepredviđenih troškova
- Bavljenje transakcijama(osporavanje) samo da se dug ne bi zabilježio u knjige

6. Prenošenje sadašnjeg prihoda u kasnije razdoblje

- Stvaranje pričuva(odgađanje) da bi se prihod od prodaje prenio u kasnije razdoblje

7. Prebacivanje budućih troškova u sadašnje razdoblje

- Ubrzana dodjela diskrecijskih troškova sadašnjem razdoblju
- Sadašnje pripisivanje amortizacija ili deprecijacija iz budućih godina.“ (V.Brkanić,2009.;55)

Ne postoji jedinstvena definicija forenzičnog računovodstva, no možemo ga opisati kao posebnu savjetodavnu djelatnost koja se bavi ispitivanjem, dokazivanjem i sprečavanjem gospodarsko-kriminalnih i drugih nedopuštenih radnji, a bazira se na istraživanju prevara koje su bile prisutne u povijesti poslovne ekonomije.

3.4. Prethodna priprema forenzičara

„Forenzičar mora izvršiti sljedeće pripreme:

1. Svladati pravila financijskog računovodstva proučavanjem MSFI/MRS i HSFI;
2. Svladati vještine analize financijskih izvještaja
3. Proučiti računovodstvene smicalice koje se najčešće pojavljuju kod lažiranja financijskih izvještaja i „kuhanja poslovnih knjiga“
4. Svladati pravila, tehnike i vještine forenzične analize.“(V.Belak,2011.;120)

„Kod prethodne pripreme forenzičar treba razviti i održavati profesionalni skepticizam. Profesionalni skepticizam kod forenzičara ima nekoliko važnih aspekata i to:

1. Dopustiti sve mogućnosti i izbjegavati unaprijed stvorenu predodžbu o kompaniji ili menadžmentu.
2. Forenzičar stalno mora razvijati spoznaju o riziku prijevare jer to održava njegov profesionalni skepticizam
3. Stvaranje sposobnosti za kritičnu prosudbu u procjeni dokaza za forenzičara je bitno kako bi na temelju pojedinačnih dokaza mogao donijeti sintetički sud o cjelini predmeta koji istražuje.

4. Razvijanje sposobnosti traženja potvrda u dokazima i ostalim relevantnim izvorima, uključivo i treće strane, ako je to moguće, za forenzičara je neobično važno zbog toga što mu to pomaže da izvede kvalitetnije zaključke.“ (V.Belak,2011.;121)

3.5. Prethodna priprema podataka iz financijskih izvještaja u svrhu forenzične analize

„Za forenzična ispitivanja osnovne vrste analiza koje se najčešće koriste su:

1. Horizontalna analiza
2. Vertikalna analiza
3. Analiza odnosa

Te tri vrste analiza pomažu forenzičaru da uoči anomalije, velika odstupanja i neobične stavke koje mogu upozoravati da se radi o lažiranju financijskih izvještaja.“ (V.Belak,2011.;122)

„Poslovni rashodi koji nisu povezani s pretporezom a koji su često predmet manipulacija su:

- Amortizacija
- Vrijednosno usklađivanje dugotrajne imovine
- Vrijednosno usklađivanje kratkotrajne imovine
- Rezerviranja troškova i rizika
- Ostali troškovi poslovanja“ (V.Belak,2011.;125)

3.6. Temeljni pristupi u forenzičnim istraživanjima

„Ako se provodi preventivno forenzično istraživanje zbog moguće prijevare, onda se započinje s istraživanjem financijskih izvještaja i poslovnih knjiga. U tom slučaju forenzičar koristi plan i program preventivne forenzične analize. Tada forenzična analiza započinje s općom

provjerom postoje li indikacije o manipulacijama u financijski izvještajima. Nakon toga se provjeravaju stavke na kojima se najčešće izvještaji manipuliraju.“ (V.Belak,2011.;173)

U programu preventivne forenzične analize, forenzičar pristupa forenzičnim ispitivanjima prema slijedećem redoslijedu:

1. Provjera konta aktivnih i pasivnih razgraničenja-kod aktivnih razgraničenja najčešće se tekući troškovi „sklanjaju“ na unaprijed plaćene troškove. Na pasivnim razgraničenjima treba obratiti pozornost na prihode budućeg razdoblja i odgođeno priznavanje prihoda.
2. Provjera konta rezerviranja- vrlo su prikladna za lažiranje troškova i prihoda.
3. Provjera obračuna amortizacije
4. Provjera naglog porasta nematerijalne imovine
5. Provjera otpisivanja dugotrajne imovine i zaliha
6. Provjera otpisa potraživanja od kupaca
7. Provjera usklađenosti prihoda prodaje s porastom potraživanja-prihod od prodaje uvećan za PDV mora biti u skladu s porastom potraživanja od kupaca. Ako nema te usklađenosti moguće je lažiranje na stavkama prihoda ili potraživanja od kupaca.
8. Provjera usklađenosti smanjenja zaliha s troškovima za prodano-troškovi za prodano moraju biti u skladu sa smanjenjem zaliha uključivo moguće otpise zaliha.
9. Provjera ostalih prihoda i rashoda-najčešće se manipulira s prihodima od otpisanih obveza, a kod rashoda s manjkovima, naknadno odobrenim popustima i troškovima naknadnih jamstava.
10. Provjera blagajničkog poslovanja-ukoliko je zaključivanje blagajne provođeno u velikim razmacima, a ne svakodnevno.(V.Belak,2011.)

Profesionalna etika forenzičara je puno stroža nego profesionalna etika za komercijalne revizore. Forenzičar mora biti visoko moralna i poštena osoba. Zbog toga u izvidu štete i procjeni visine štete forenzičar jasne dokaze uzima onakve kakvi jesu. Recimo, kod podjele poslovne imovine, forenzičar mora biti objektivan kako ni jedan od suvlasnika ne bi bio oštećen.

5. NAJPOZNATIJE RAČUNOVODSTVENE PRIJEVARE

Postoji zaista mnogo slučajeva prevara, a među najpoznatijim prevarama u svijetu smatraju se one s tvrtkom „Enron“ i tvrtkom „Crazy Eddie“. U daljnjem tekstu su osim te dvije prevare, navedene i one koje na neki način možemo povezati i s „Agrokorom“. Najčešće primjenjivane manipulacije su smanjivanje ili prikrivanje troškova i obveza i lažno prikazivanje većih prihoda.

U daljnjem tekstu spomenuti su sljedeći slučajevi manipulacija:

- Slučaj „Enron“
- Slučaj „WorldCom“ INC
- Slučaj „Parmalat Spa“
- Slučaj „Peregrine Systems INC“
- Slučaj „Nikko Cordial Corporation“
- Slučaj „Thornton Precision Components LTD“
- Slučaj „American Realty Capital Properties INC.-ARCP“
- Slučaj „Phar-Mor“
- Slučaj „LocatePlus Holdings Corporation i
- Slučaj „Crazy Eddie“

5.1. Slučaj „Enron“(SAD, 2001.)

Ovaj slučaj je najpoznatiji računovodstveni skandal koji je za sobom ostavio goleme posljedice za mnoga druga poduzeća. Enron je rođen iz spajanja tvrtke „Houston Natural Gas“ i tvrtke „InterNorth“ Nebraska. U samom procesu spajanja Enron je imao golemi dug i kao rezultat više nije imao ekskluzivna prava na naftovode. Da bi „Enron“ preživio, morao je razviti novu poslovnu strategiju za stvaranje dobiti. Kenneth Lay, tadašnji izvršni direktor, angažirao je tvrtku „Mc-Kinsey &Co“ da mu pomogne u razvoju

poslovne strategije. Tvrtka „Mc-Kinsey&Co“ za taj posao je angažirala Jeffrey Skillinga, koji je predložio stvoriti „banku plina“ u kojoj će „Enron“ kupovati plin iz mreže dobavljača i prodavati ga u mreži potrošača. Zahvaljujući Skillingu, „Enron“ je stvorio novi proizvod i novi okvir za industriju energetskih derivata. Kenneth Lay je 1990.godine stvorio novi odjel „Enron Finance Corp.“ I angažirao Skillinga da ga pokrene. Time je „Enron“ ubrzo dominirao tržištima ugovora o prirodnom plinu, s većim brojem kontakata, većom količinom opskrbe i više kupaca od bilo kojega od svojih konkurenata. „Enron“ je bilo toliko jak na tržištu da je mogao predvidjeti buduće cijene s velikom preciznošću, što mu je jamčilo vrhunsku dobit. „Enronova“ reputacija van tvrtke je sve više rasla, dok je unutar tvrtke postajala sve lošija. Skilling je pokrenuo Odbor za ocjenu uspješnosti zaposlenika, koji je poznat kao najokrutniji sustav rangiranja zaposlenika u zemlji. Zaposlenici su bili rangirani ocjenama od 1 do 5 što ih je motiviralo da se više trude kako bi ostvarili što bolje ocjene. Naime, oni koji bi ostvarili ocjenu 5 bi bili otpušteni u sljedećih 6 mjeseci jer bi tako bili bliže Skillingovoj poziciji, dok oni s lošijim ocjenama su i bili predviđeni za otpuštanje. Taj način ocjenjivanja je uzrokovao strah među zaposlenicima. U to je doba tržište kapitala bilo u velikom uzletu i stalno su se otvarale nove mogućnosti za investiranje. Skilling je uvjerio Kennetha Laya da se ovaj model „banke plina“ može isto tako primijeniti i na električnu energiju. Tako je „Enron“ 1996. postao glavni i za električna komunalna poduzeća. 1999.godine „Enron“ je osnovao tvrtku „Enron Online“ (EOL) koja je obavljala elektroničko trgovanje na robnim internetskim stranicama. „Enron“ je bio sudionik u svakoj od EOL-ovih transakcija. Zbog dobrog „Enronovog“ ugleda EOL je kupcima dao povjerenje za trgovanje. 2000.godine „Enron“ je najavio da planira izgraditi širokopojasne telekomunikacijske mreže i trgovine mrežnim kapacitetom ili širinom pojasa na jednak način na koji se trguje električnom energijom ili prirodnim plinom. Te godine tvrtka „Enron“ i tvrtka „Blockbuster Video“ najavili su ugovor o pružanju usluga videa za zabavu na zahtjev kupaca širom svijeta putem brzih internetskih linija. U taj projekt je „Enron“ uložio stotine milijuna, a povrat na tu investiciju je bio upitan. Kada ta mreža nije uspjela, „Blockbuster Video“ se povukao, a „Enron“ je i dalje priznavao uspješnost projekta iako je zbog toga imao već tad velike gubitke. Tada se na tržištu počeo pojavljivati sve veći broj konkurenata za koje se kasnije ispostavilo da su lažirale prihode velikim brojem lažnih računa. Time što su one prikazivale veći poslovni rezultat je bio pritisak na „Enron“ jer su počele padati profitne

marže. „Enron“ se time počeo sve više financirati tuđim sredstvima i tada su počeli s manipulacijama. Gubitke su počeli prenositi u „subjekte posebne namjene“. U „Enronovoj“ bilanci smanjene su obveze, a kapital i zarada značajno su precijenjeni. Gubitci su stalno isključivani iz financijskih izvještaja i prenašani u subjekte posebne namjene. 1999.godine „Enron“ je uspostavio i dva ograničena partnerstva kako bi otkupio „Enronove“ dionice i poboljšao izgled financijskih izvještaja. „Enron“ je u 4 subjekta posebne namjene prebacio 1,2 milijarde USD imovine, zatim je tu imovinu kapitalizirao i povećao dionički kapital. Ta transakcija je bila nepravilna pa je njezino uklanjanje iz bilance rezultiralo s 1,2 milijarde dolara smanjenja neto dioničkog kapitala. Tada je javnost počela sumnjati u rezultate u financijskim izvještajima. 22.listopada je objavljeno da Komisija pregledava transakcije s povezanim strankama između „Enrona“ i tvrtke koja je bila u vlasništvu financijskog direktora Fastowa. 08.studenog je objavljeno da „Enron“ mora prepraviti financijski izvještaje unatrag sve do 1997.godine, kako bi uključio u konsolidaciju subjekte posebne namjene koje prije nije, također je morao uključiti i 591 milijun USD gubitaka i 628 milijuna USD obveza. Nakon toga je cijena dionica naglo pala i „Enron“ je time izgubio 5 milijarda USD u kratkom roku te je tvrtka nakon toga otišla u stečaj.(V.Belak,2017.)

Optužnica je sadržavala širok spektar manipulacija uključujući priznavanje nezarađene dobiti, umanjivanje tekućih troškova, izbjegavanje konsolidacije dugova i gubitaka, velike isplate nagrada menadžerima na temelju lažirane dobiti, stvaranje skrivene dobiti, lažno klasificiranje dugova kao „energetskih vrijednosnica za trgovanje“, prikazivanje posuđenog novca kao priljeve od trgovačkih aktivnosti, a dugove u vezi s tim prikazao je lažno kao obveze za upravljanje cjenovnim rizikom, bankovne prijevare, fiktivne transakcije među povezanim društvima, davanje lažnih iskaza bankama i revizorima, prijevare s vrijednosnim papirima, stvaranje mreže prijevare, pranje novca, urota, izvještaj o novčanim tijekovima je lažiran, koruptivna isplata revizorskoj tvrtki za to da ne primijeti prijevaru i lažiranje financijskih izvještaja, revalorizacija financijske imovine za lažno prikazivanje nerealizirane dobiti i lažnog prihoda proizišlih iz njihovih vlastitih „napuhanih“ procjena, a gubitci su skrivani u tvrtkama s posebnom namjenom, priznavanje prihoda unaprijed i dokumentiranje lažne dobiti.

„Enron“ je u svojim knjigama priznao umanjenje vrijednosti goodwilla za 200 milijun USD umjesto stvarnog umanjenja za još 700 milijuna USD.(V.Belak,2017.)

5.2. Slučaj „WorldCom“ INC., (SAD,2002.)

„WorldCom“ je bila tvrtka sa sjedištem u Mississippiju, osnovana 1983.godine,a na čelu s Bernijem Ebbersom. Pružala je širok spektar komunikacijskih usluga tvrtkama i potrošačima u više od 65 zemalja. Tvrtka je doživjela nagli rast 1990-.ih godina zahvaljujući brojnim spajanjima i preuzimanjima. Na početku 2002.godine otkriveno je tijekom interne revizije da nekoliko računovodstvenih postupaka nije u skladu s računovodstvenim standardima. To je dovelo do pokretanja istrage.

Forenzična istraga pokazala je da su različitim manipulacijama agresivnog računovodstva financijski izvještaji lažirani na mnogim stavkama od kojih su najvažnije: operativni troškovi su izvučeni iz RDG-a i kapitalizirani kao nematerijalna imovina, knjiženje lažnih unosa kako bi smanjili troškove, čime je u 2001. i 2002. ukupno smanjeno troškova u iznosu 3,8 milijarda USD, lažirane su određene stavke i provedena lažna knjiženja smanjena troškova na teret smanjenja raznih pričuva u pasivi, lažno povećanje prihoda u svrhu prikrivanja gubitaka, troškovi lizinga i održavanja računalne opreme izvučeni su iz RDG-a i kapitalizirani u bilanci, ulaganja u računalni softver i ulaganja na tuđoj imovini u bilanci su povećana iako za to nije bilo osnove, u nekoliko spajanja precijenjena je vrijednost imovine pojedinih tvrtka za približno 26 milijarda USD i pozicionirana kao goodwill, obveze su smanjene agresivnim računovodstvenim manipulacijama, lažno prikazivanje dobiti iako je tvrtka bila u gubitku, nepravilno su knjižene osobne posudbe, na temelju lažiranih financijskih izvještaja Berniju Ebbersu i financijskom direktoru Scottu Sullivanu isplaćene su nagrade u milijunskim iznosima, tri dana nakon objave prijevare, otpušteno je 17 000 zaposlenika kako bi se uštedjelo 900 milijuna na troškovima.(V.Belak,2017.)

Tvrtka „WorldCom“ je obmanula ulagače manipulirajući financijskim rezultatima na dva glavna načina:

1. WorldCom“ je na nepravilan način smanjivao operativne troškove na račun različitih vrsta rezervi.
2. Smanjivao je operativne troškove tako što ih je kapitalizirao u dugotrajnu imovinu. “(V. Belak,2017.)

5.3. Slučaj „Parmalat Spa“ (Italija,2003.)

Talijanska multinacionalna kompanija osnovana je 1961.godine, a osnivač je Calisto Tanzi. Tvrtka se zahvaljujući Tanzijevim vezama s političarima vrlo brzo proširila. 1990.godine uvrštena je na burzu te je proširila poslovanje u SAD, Njemačkoj, Francuskoj, Brazilu, Kini, Južnoj Africi i Australiji. Zbog dioničara je tvrtka bila pod pritiskom ostvarivati što bolje rezultate te je tako i počela s primjenom kreativnog računovodstva. Prije financijskog sloma tvrtka je imala 36000 zaposlenika, a njena se vrijednost procjenjivala na 3,7 milijarda eura. Tvrtka je prikrivala gubitke od 1990.godine te su analitičari u prosincu 2002.godine primijetili da sposobnost tvrtke nije kako je prikazivana. Objavili su i izvješće na temelju kojeg je tvrtki smanjena ocjena. Tvrtka je doživjela financijski slom pod teretom duga od oko 14 milijarda eura.

Tvrtka je precjenjivala svoju razinu novca i utrživih vrijednosnica. Imovina je precijenjena za 3,95 milijardi eura, tvrtka je smanjila prijavljeni dug za najmanje 7,9 milijardi eura, tvrtka je prenijela nenaplativa i smanjena potraživanja na subjekte s posebnom namjenom, tvrtka je iskoristila subjekte s posebnom namjenom za izradu nepostojećih financijskih operacija kako bi nadoknadila gubitke svojih poslovnih ovisnih društava, prikazivala je izmišljeni prihod, utvrđeno je da račun u banci i imovina na tom računu koju je tvrtka prijavila u iznosu 3,95 milijarda eura uopće nisu niti postojali, od 1998. do 2002.godine aktivno je ponuđeno i prodano milijardu USD zadužnica i obveznica za koje se kasnije ispostavilo da su bezvrijedne, tvrtka je preusmjeravala novac na ostale tvrtke u vlasništvu članova obitelji Tanzi.

Nakon sloma otkriveno je da je ukupan dug tvrtke iznosio 10 milijarda eura. Prijevara je uključivala precjenjivanje imovine u iznosu 16,4 milijarde USD i podcjenjivanje imovine u iznosu 10 milijarda USD. (V.Belak,2017.)

Od svih navedenih primjera manipulacija, ovaj slučaj povezujemo kao najsličniji Agrokoru.

5.4. Slučaj „Peregrine Systems INC“ (SAD, 2004.)

Tvrtka „Peregrine“ osnovana u San Diegu je krivotvorila financijske izvještaje kako bi lažno prikazala veće prihode i veću cijenu dionica tvrtke. Prijevara je otkrivena 2003.godine.
Glavne manipulacije kojima se tvrtka koristila su:

- Lažno uvećanje prihoda i cijene dionica
- Priznavali su prihode na temelju neobvezujućih ugovora, to je dovelo do naglih potraživanja od kupaca
- Priznavali su faktoring transakcije kao prodaju potraživanja
- Lažiran broj dana ne naplate potraživanja
- Nepropisno otpisivanje potraživanja
- Nepravilno priznavanje troška kompenzacije(V.Belak,2017.)

5.5. Slučaj „Nikko Cordial Corporation“ (Japan, 2007.)

Tvrtka je prikazivala veću dobit od one stvarne. Glavni motiv izvršnih direktora za manipuliranje dobiti su bile nagrade koje su oni dobivali u postotku objavljene dobiti. „Nikko Cordial“ je bila brokerska tvrtka koja je imala 3 podružnice. Skandal je izbio 2007.godine kad

je otkriveno da je dobit lažirana. Informacije o tome kako je točno manipulirano su vrlo siromašne, no pretpostavlja se da je to učinjeno na sljedeći način:

- Lažno uvećani prihod uključivanjem prihoda od posla koji se odnosio na izdavanje obveznica za kupnju dionica
- Putem tvrtke za posebne namjene su stečene dionice po nižoj cijeni od tržišne
- Prikrivanje gubitka
- Tvrtka je uključivala u izvještaje samo dobit „Nikko Principala“, a ne i gubitke ostvarene kod NPI Holdingsa
- Lažiranje datuma izdavanja obveznica kako bi dobit bila prikazana veća nego što je(V.Belak,2017.)

5.6. Slučaj „Thornton Precision Components LTD“ (Velika Britanija, 2007.)

Tvrtka je lažirala financijske izvještaje i prenosila lažne rezultate u konsolidirane izvještaje njene matične tvrtke „Summetry Medical“ koja posluje u SAD-u. Nagrade koje su direktori ostvarili na temelju lažnih rezultata su morale biti vraćene tvrtki. U tvrtki su korištene sljedeće manipulacije:

- Povećavanje prihoda, smanjivanje rashoda
- Priznavanje lažnih prihoda
- Troškovi za prodane proizvode su smanjivani
- Skrivanje troškova na zalihama čime je došlo do nerealnog povećanja zaliha
- Prikazivanje lažne neto dobiti
- Povećavanje iznosa potraživanja od kupaca, zaliha i ukupne aktive(V.Belak,2017.)

5.7. Slučaj „American Realty Capital Properties INC.-ARCP“ (SAD, 2016.)

Tvrtka se služila lažnim izvještavanjem u poslovanju s nekretninama. Kod ove tvrtke je slučaj da se lažirao izvještaj o „prilagođenim sredstvima iz operativnog poslovanja“-AFFO. Vjeruje se da taj izvještaj dalje bolju procjenu o poslovanju tvrtke koja se bavi nekretninama. Računovodstveni skandal u ovoj tvrtki izbio je 2014.godine. Lažni rezultati prikazivali su da je tvrtka u skladu s prognozama burze vrijednosnih papira, iako to nije bila. Korištene su sljedeće manipulacije:

- Objavljivanje lažnih financijskih rezultata
- Prenošenje nekontrolirajućih interesa iz operativnog poslovanja
- Precjenjivanje rezultata u izvještaju AFFO i podcjenjivanje gubitka
- Lažni rezultati povećali su cijene vrijednosnih papira
- Tvrtka nije priznala određene rashode(V.Belak,2017)

5.8. Slučaj „Phar-Mor“ (SAD,1992. i 2002.)

„Phar-Mor“ je bio američki lanac maloprodaje lijekova. Tvrtka je poslovala s niskim maržama i velikim opsegom prodaje. 1992.godine je provedena istraga kada je glavni izvršni direktor optužio financijskog direktora za prijevaru precjenjivanja zaliha i lažno povećanje prihoda. Tijekom istrage je ustanovljeno da je jedan od osnivača Michael Monus prebacivao novac u košarkaške klubove. Prvi su problemi počeli kada tvrtka nije mogla dobavljačima platiti račune. Prijevara je otkrivena kada je jedna putnička agencija dobila ček u ogromnom iznosu za prijevoz košarkaškog tima. Ispostavilo se da je Michael Monus plaćao i svoje privatne račune novcem tvrtke. No kasnije se saznalo da u prevari nije sudjelovao samo Monus već i još nekoliko drugih zaposlenika. Manipulacije kojima se tvrtka koristila su:

- Smanjivanje rashoda na zalihama
- Stvaranje nepostojećih zaliha

- Lažni unosi u dnevnik na zalihama
- Primjena različitih metoda obračuna zaliha
- Prikazivanje viših marži
- Fiktivne transakcije robe (V.Belak,2017.)

5.9. Slučaj „LocatePlus Holdings Corporation“ (SAD,2010.)

Zanimljivo kod ove tvrtke je to što se služila priznavanjem prihoda od nepostojećih kupaca, no da bi ostvarili pravo za kotiranje dionica na burzi, lažno su prikazivali da je tvrtka u vlasništvu dioničara. Sastavili su popis lažnih imena koji su bili „ulagači“. Svi ti ljudi su bili njima bliski prijatelji, od kojih jedan i pokojnik. „LocatePlus Holdings Coporation“ je tvrtka koja pruža usluge pretraživanja podataka u javnim bazama podataka. Glavni izvršni direktor i financijski direktor su osnovali tvrtku koja je bila kupac. Tu tvrtku kupca su na tržištu prikazali kao da je ona vlasništvo ulagača, iako su oni bili osnivači i imali kontrolu nad tom tvrtkom. Manipulacije koje su korištene su:

- Povećavanje prihoda
- Priznavanje prihoda od fiktivne tvrtke
- Priznavanje prihoda bez popratne dokumentacije
- Davanje lažnih podataka brokeru
- Lažni ugovori i čekovi
- Objava lažnih informacija javnosti s ciljem povećanja cijene dionica
- Prodavanje dionica po precijenjenoj vrijednosti nakon objave lažnih informacija(V.Belak,2017.)

5.10. Slučaj „Crazy Eddie“ (SAD,2012.)

Ovaj slučaj se specifičan po tome što su manipulacije trajale sve od 1971.godine kada je tvrtka osnovana pa do samog kraja poduzeća 2012. Tvrtku je osnovao Eddie Antar 1969.godine tako što je počeo prodavati elektroničku opremu na štandu, a kasnije je otvorio i maloprodaju elektroničke opreme koja se zvala „ERS Electronics“. Eddie je imao toliko agresivne prodajne tehnike i u svakoj promidžbi se koristio sloganom kako imaju lude cijene da je po tome kasnije tvrtka i dobila ime „Crazy Eddie“. Prodavači su prolazili posebnu obuku koja je imala za cilj da se proizvodi s većom maržom više i prodaju. Glavni krivci za manipulacije su bili Eddie Antar i njegov rođak Sam Antar kojeg je Eddie zaposlio na samom početku. Oni su svoj prijevarni plan razvili u 3 različite faze:

1. Skrivanje dobiti lažnim smanjivanjem prihoda, povećanje troškova, izvlačenje gotovog novca, plaćanje radnika „na ruke“
2. Povećanje dobiti u svrhu izlaska na tržište kapitala
3. Lažno povećanje dobiti kako bi se napuhale cijene dionica

Glavne prijevare u prvoj fazi bile su:

- Utaja poreza
- Prijavljivanje lažnih ili pretjeranih potraživanja od osiguranja
- Varanje kupaca tako što su prepakiravali već rabljene proizvode i prodavali ih kao nove

U drugoj fazi su morali prestati s manipulacijama kako bi tvrtka uspjela kotirati na burzi. Morali su prihode prikazivati realno te su morali postupno smanjiti skrivanje novca. Što je rezultiralo lažnim prikazivanjem rasta tvrtke. Ujedno tad su prestali isplaćivati radnike „na ruke“, sve isplate su bile legalne.

U trećoj fazi su se služili tim da revizorima nisu dali dovoljno vremena da odrade reviziju detaljno. Vodili su ih na ručkove , klubove i druženja te kad bi rokovi bili pri kraju su morali šturo odraditi reviziju. Kako bi povećali cijenu dionica, smanjivali su troškove tako da su povećali zalihe robe, smanjili su i obveze prema dobavljačima. Prodavali su nepostojeće zalihe

izdajući lažne fakture i tako lažno povećali prihode. Revizore su varali sa zalihama tako da su lažno brojali, tj. držali su prazne kutije u skladištu na povišenom, djelatnici bi se popeli i „brojali“ te dovikivali revizorima broj zaliha.

1987.godine tvrtka je prvi put imala stvarni gubitak do kojeg je došlo zbog povećanja konkurencije i pada tržišnih cijena. Tada su morali uvesti neke nove manipulacije kako bi taj gubitak i prikrili. To su učinili tako što su naknadno „lažno“ odobrene rabate i popuste od dobavljača knjižili kao prihod.

Cilj ovih manipulacija je bio:

- Izvući što više novaca iz tvrtke
- Izbjegavanje plaćanja poreza
- Obitelj je novac prebacivala na tajne račune u inozemstvu
- Lažna potraživanja od osiguranja radi izvlačenja novca
- Varanje kupaca
- Uništavanje dokumentacije(V.Belak,2020.)

6. SLUČAJ „AGROKOR“

Tvrtku Agrokor osnovao je 1976.godine Ivica Todorić koja se bavila proizvodnjom cvijeća i sadnica. Već 1977.godine Agrokor postaje vodeća tvrtka na tržištu za promet cvijećem. 1989. tvrtka ulazi u graditeljsku djelatnost i uvrštava svoje vrijednosne papire na tržište kapitala. 1992.godine Agrokor postaje većinski vlasnik Jamnice i Agroperadi, 1993. postaje većinski vlasnik Zvijezde, a 1993. Leda, Konzuma, Silos-mlinovi, Bobis i Solana Pag. 1995.godine je registriran Agrokor Koncern. 2000.godine Agrokor postaje vlasnik preko 90% dionica Sarajevskog kiseljaka. 2005. Agrokor je postao većinski vlasnik PIK Vrbovec i Belja. 2007.Agrokor postaje većinski vlasnik kompanije Tisak. Od 2010.godine u sastavu Agrokor koncerna je i Vupik d.d.. Agrokor je 2014. preuzeo Mercator.

Koncern su činile kompanije u djelatnostima maloprodaje, hrane, poljoprivrede, a i ostalim djelatnostima. Te kompanije su:

- A007 d.o.o.-osnovana je 2015.godine, a bavi se trgovinom na malo preko interneta. Stranica preko koje trguju se zove Abrakadabra
- Belje d.d.-bavi se poljodjelstvom i prerađivačkom industrijom.1984.godine počinje proizvodnja, danas svjetski poznatog, ABC sira. Od spajanja s Agrokorom nova vizija je postati najveći proizvođač hrane u ovom djelu Europe.
- Jamnica d.d.-1828.godine napunjene su prve boce za prodaju. Proizvod je prirodna gazirana mineralna voda. 2020.godine uvode novu seriju proizvoda Jamnica botanica.
- Konzum d.d.-Konzum je trgovački lanac koji broji sve zajedno preko 11 000 zaposlenika. Ukupno ima preko 600 poslovnica. Jedini je trgovački lanac koji pruža uslugu Internet trgovine.
- LG Moslavina d.o.o.-turistička agencija i gospodarenje šumama i šumskim materijalima
- Ledo d.d. je danas najveći proizvođač domaćeg sladoleda, a ujedno je nagrađivan i za najbolji sladoled u svijetu. Osim proizvodnje sladoleda bavi se i distribucijom smrznutih proizvoda.
- Mladina d.d. je tvrtka za proizvodnju vina. Najpoznatija je po vinu Portugizec.

- Mstart d.o.o.-tvrtka koja je pokrenuta kao Agrokor IT. Nudi sigurnosne usluge, digitalnog plaćanja itd.
- PIK Vinkovci d.d. bavi se proizvodnjom ratarskih i poljoprivrednih kultura. Uzgajaju pšenicu, ječam, suncokret,soju. Ujedno je najveći prerađivač povrća u Republici Hrvatskoj. Osim navedenog, bave se otkupom voća i uzgojem svinja.
- PIK Vrbovec d.d. je mesna industrija i vodeća mesna kompanija u Hrvatskoj. Osnovana je 1961.godine. PIK također prodaje proizvode pod brendom Sljeme.
- Projektgradnja d.o.o. je osnovana 1989.godine,a danas je jedna od najvećih kompanije te djelatnosti u Hrvatskoj. Osnovna djelatnost je realizacija građevinskih projekata i proizvodnja građevinskog materijala.
- Rivijera d.d. tvrtka koja se bavi hotelijerstvom i usluge smještaja u kampovima. Sadrži nekoliko hotela, vila i kampa za mobilne kućice.
- Sojara d.d. je prerađivač sojinog zrna. Najveći poslovni partneri tvrtke Sojara su Perutnina Ptuj, Zvijezda i Koka Varaždin.
- Tisak d.d. je maloprodajni lanac kioska. Nalazi se na preko 900 prodajnih mjesta i osim ponude proizvoda nudi i usluge kupnje karata javnog prijevoza, preuzimanje i slanje paketa, mjenjačnice, plaćanje računa itd.
- Velpro centar d.o.o. je osnovan kao veleprodaja. 2001.godine su otvoreni prvi veleprodajni centri u Zagrebu, Rijeci i Varaždinu.
- Vinka d.d. je jedini hrvatski proizvođač povrća zamrzavanjem, a osim toga posjeduje i voćnjak Borinci.
- Vupik d.d. se bavi poljoprivrednom proizvodnjom još od 1945.godine. osnovan je s ciljem proizvodnje na području Vukovara i okolice.
- Zvijezda d.d. se bavi proizvodnjom uljnih proizvoda. Vlastiti brendovi su Zvijezda majoneza, Omegol i Margo. Osim vlastite proizvodnje distribuira na tržište i ocat, razne vrste ulja i umake na bazi rajčice.[1]

[1] Službena stranica Agrokor grupe, http://www.agrokor.hr/

6.1. Bankrot Agrokora

Raspad Agrokora je počeo sredinom siječnja 2017.godine kada je Agrokor javno objavio da je otkazao sindicirani zajam s bankama BDP Paribas, Credit Suisse, Goldman Sachs i JP Morgan. Nakon toga Agrokorova obveznica je u svega par dana pala s više od 100 na 71% nominalne cijene. U veljači se u cijeli proces umiješala i Vlada. U ožujku je bio održan sastanak Ivice Todorića s Vladom oko mogućeg financiranja, no nije bilo priljeva novca. U travnju su dobavljači prestali isporučivati robu. U travnju je Agrokoru odobren kredit od 80 milijuna eura kojim se podmiruju dobavljači. U lipnju je ponovo odobren kredit od 480 milijuna eura. U stranim zemljama u kojima Agrokor posluje pokreću pravne postupke u svrhu naplate svojih potraživanja. U listopadu je revizorsko izvješće pokazalo da Agrokor ima negativan kapital te da je umjesto iskazivane dobiti zapravo imao gubitak.

Problem Agrokora je bila prevelika zaduženost. Agrokor je dugovao Sberbank i VTB banci, 3 milijarda eura, dobavljačima 2 milijarda eura i ostalim 100 milijuna eura. Ovi problemi s dugovanjem su doveli do pada kreditnog rejtinga. Agencija Moody`s je smanjila kreditni rejting Agrokora na B3, što znači da se tvrtka nalazi na pragu bankrota.

S obzirom da je Agrokor grupa imala utjecaj na hrvatsko gospodarstvo, sam pad Agrokora je utjecao i na ostatak gospodarstva. Najviše su to osjetili Agrokorovi dobavljači koji su iskazivali velika potraživanja. Prvi kojima su računi završili u blokadi nakon pada Agrokora su bili Franck, Agrofructus i AWT Interantional.

Prema mišljenju Damira Novotnya, ekonomskog analitičara, ti dobavljači su bili previše izloženi poslovanju Agrokora te smatra da je veliki problem što sudbina Agrokora utječe i na male dobavljače.

Agrokor je stavljen u proces izvanredne Uprave ,tj. u poseban stečajni postupak. Poslovanje Agrokor grupe preneseno je na Fortenova grupu d.d. [2]

6.2. Manipulacije u izvještajima Agrokor grupe

Prema nalazu revizije korištene su sljedeće manipulacije: neiskazane obveze po kreditima, neprikazani operativni i financijski troškovi, nepravilno povećanje na stavkama novca i novčanih ekvivalenata, klasificiranje kredita u kapitalne rezerve, precjenjivanje prihoda, podcjenjivanje gubitka, podcjenjivanje obveza, negativan kapital iznosi 14,5 milijarda kn, tvrtka je imala tranzitni račun koji je korišten kako bi se troškovi skrivali od revizora, veliki iznosi privatnih troškova obitelji Todorić knjiženi su na poslovne troškove, veliki iznosi pozajmica vlasniku, koje niti nisu bile vraćane, produljivanje vijeka trajanja dugotrajne imovine kako bi se smanjili troškovi amortizacije, izbjegavanje nužnih otpisa imovine, lažiranje financijskih izvještaja u svrhu prikazivanja boljih rezultata(V. Belak, 2017.)

No da ovaj slučaj bude još i bolji, Agrokor nije manipulirao samo financijskim izvještajima. Jedna od velikih manipulacija je i ona s mjenicama. Mjenica je vrijednosni papir koji u trgovini služi kao osiguranje plaćanja. Tek kad kupac preuzme robu, popunjava mjenicu. Mjenica je instrument i odgode plaćanja, tj. plaćanje mjenicom znači da je rok naplate dulji od 3 mjeseca. Što je datum valute dulji to se naziva da se tvrtka „financira od dobavljača“. Agrokor se upravo time služio da je odgađao plaćanje obveza dobavljačima, dajući im mjenice. To su bile tvrtke koje su, nažalost, nakon sloma Agrokora dio tih potraživanja morale otpisati. Jedan od primjera je i ranije spominjana tvrtka Franck koja je nekoliko tjedana nakon pada Agrokora završila u blokadi. Način na koji su te mjenice izdavane je taj da one nisu izdavane za preuzetu robu. Mjenice su izdavane na temelju ugovora o financijskom zajmu s Agrokorovim kompanijama. Dobavljači bi nakon toga prodali te mjenice faktoring kućama, a dobiveni novac bi poslali

[2] Jutarnji list, članak objavljen 02.05.2017. https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/raspad-agrokora-sve-ce-zavrsiti-kao-ideja-o-putnickom-prijevozu-cepelinima-5980866

natrag u Agrokor i tako ga drugim riječima kreditirali. Stvar s mjenicama je krenula još od 2012.godine kad je HNB zabranio bankama da Agrokoru odobravaju kredite. Problemi su počeli kada više nisu mogli otkupljivati mjenice, a faktoring kuće su počele s naplatom. Dvije najveće faktoring kuće koje su u tome sudjelovale su bile Raiffesiesen i Erste faktoring, ali u tome su sudjelovale i male faktoring kuće kao što su Infinitum, Fortis faktoring, Invictus ulaganja. S tom situacijom je na neki način povezan i današnji ministar financija Zdravko Marić jer je on bio direktor u Agrokoru. Kada je postao ministar financija, predložio je odgodu odredbi zakona o faktoringu. Činjenica je da nitko nije nadzirao faktoring društva jer su tako zakoni bili regulirani.[3],[4]

Kada su pitali jednog poduzetnika koji je sudjelovao s Agrokorom u ovoj prijevari s mjenicama zašto je pristao na to, rekao je: „To je bio uvjet za nastavak suradnje s Agrokorom."

Sada dolazimo do onog zašto HNB na tu cijelu situaciju nije reagirao. Guverner Hrvatske narodne banke se od cijelog slučaja ogradio i rekao kako HNB nema veze s mjenicama te da kod mjenica poduzetnici sami moraju procjenjivati rizike. Također je dodao kako HNB nije ovlašten procjenjivati sposobnost nefinancijskih kompanija , niti transakcije između njih i da su za to zaduženi revizori i rejting kompanije.[5]

Guverner HNB-a, Boris Vujčić, također je dodao kako su za Agrokorove manipulacije s mjenicama znali svi i za to kako ima mnogo mjenica u opticaju te kako je Agrokor veoma zadužen i plaća visoke kamate po tim dugovima..[6]

Što se tiče revizije, komercijalna revizija se bitno razlikuje od one istražne ili forenzične. Komercijalna revizija je ona koju tvrtka sama bira koja će joj revizorska kuća revidirati financijske izvještaje. Dakle revizorskoj kući je u interesu ostati klijent te tvrtke kojoj revidira izvještaje i dati pozitivno mišljenje. No, moramo uzeti u obzir da postoji mogućnost kao i s

[3] eZadar, članak objavljen 01.02.2017. https://ezadar.net.hr/biznis/2527307/silovit-pad-agrokora-ulagaci-vise-ne-vjeruju-todoricu/
[4] Jutarnji list, članak objavljen 17.10.2017. https://www.vecernji.hr/vijesti/afera-agrokor-ivica-todoric-lex-pad-1201509
[5] Jutarnji list, članak objavljen 08.04.2017. https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/boris-vujcic-mjenice-agrokora-nemaju-veze-s-hnb-om-a-kriza-koncerna-ce-se-sasvim-sigurno-odraziti-na-visinu-hrvatskog-bdp-a-5873986
[6] HNB, članak objavljen 01.12.2017. https://www.hnb.hr/-/nema-straha-da-ce-rizik-agrokora-utjecati-na-kreditni-rejting-drzave

tvrtkom „Crazy Eddie“ koja je već ranije spomenuta, da je tvrtka obmanjivala revizore, skrivala dokumentaciju od revizora ili im davala premalo vremena da svoj posao odrade detaljno. Revizori su naknadno utvrdili da su troškovi prikrivani još od 2010.godine. No, ispostavilo se kako je Agrokoru izvještaje revidirala tvrtka Baker Tilly, kojoj je direktorica bila Bruna Discordia, a prije je radila na poziciji asistenta potpredsjednika za strategiju spajanja i preuzimanja u Agrokoru. Kako to ide sa manipulacijama, jednom kad se tvrtka odluči na taj potez, teško se iz toga iskobeljati jer jedno povlači drugo. Tako su troškovi iz godine u godinu sve više smanjivani na način da ili nisu uopće knjiženi ili su knjiženi na one pozicije s kojom nemaju previše veze poput prihoda ili imovine. Pozicije imovine i novca na računu su se sve više povećavale iako nije bilo osnove za to. Članovi obitelji Todorić su u Agrokor grupi bili na visokim pozicijama, plaće su im bile oko 60 000 kn mjesečno, imali su službene mobitele, automobile i kartice kojom su plaćali sve privatne troškove. Postoji informacija da je Ivica Todorić 2007.godine od Agrokora posudio 30 milijuna eura za kupnju Kulmerovih dvora. U izvještajima Agrokora je prikazano da je cjelokupni zajam otplaćen za samo 5 godina. Isto tako se spominje da tada u tom dijelu grada nije bilo dozvoljeno graditi stambene objekte te su Kulmerovi dvori u početku bili kategorizirani kao hotel, nakon čega je Milan Bandić, gradonačelnik Zagreba, u prostornim planovima omogućio da se Kulmerovi dvori legaliziraju kao stambeni objekt. Ivica Todorić je počeo 2013.godine prepisivati svu svoju imovinu na djecu, a zanimljiva činjenica je da je iste te godine kad je njegova kći Iva dobila svoj dio u Kulmerovim dvorima kupila kuću „Čarobna koliba“ u Gorskom kotaru. Postavlja se pitanje zašto na to sve nije reagirala Porezna uprava.[7],[8]

6.3. Agrokorove transakcije

Poljski stručnjak iz tvrtke KPMG je napravio izvješće kompletne analize Agrokorovih izvještaja. Zaključio je, osim već spomenutog dvorca koji je kupljen novcem tvrtke, kako obitelj

[7] Express, članak objavljen 11.07.2017. https://express.24sata.hr/top-news/s-laznim-mjenicama-todoricu-sam-nosio-milijune-11326
[8] Jutarnji list, članak objavljen 17.10.2017. https://www.vecernji.hr/vijesti/afera-agrokor-ivica-todoric-lex-pad-1201509

nije ništa od svoje plaće trošila jer su im apsolutno svi privatni troškovi bili podmirivani na račun Agrokora, uključujući osnovne životne namirnice, jahte, helikopter, odjeća pa i privatna putovanja. Uočeno je kako je novac iz Agrokora izvlačen preko tvrtke u Švicarskoj. Agrokor bi uplatio novce na račun te tvrtke, a Ivica Todorić bi ga otišao osobno podići ili bi time bili podmirivani dugovi po karticama obitelji Todorić. Troškovi po kreditnim karticama su iznosili 50 milijuna kuna. Preko tvrtke u Švicarskoj podignuto je ukupno 55 milijuna kuna gotovine. Kad se troškovi cijele obitelji zbroje ispada da su ukupno dnevno trošili 73.700 kuna. Da bi ova priča bila još zanimljivija, za spomenute Kulmerove dvore je Agrokor digao zajam kako bi ih mogao kupiti, a zatim je Ivica Todorić digao kredit za vraćanje duga Agrokoru. Otkriveno je da je i Ivica Todorić sebi isplatio dividendu za Agrokorove dionice iako za to nije imao pravo jer je Agrokor tada poslovao s gubitkom, ali je u izvještajima prikazivana dobit. Preko isplata dividenda je izvučeno 710 milijuna kuna. U tvrtki u Švicarskoj je još pronađeno 19 milijuna kuna privatnih troškova koji su bili knjiženi kao potraživanje prema Agrokoru u Hrvatskoj.[9],[10]

Iako je ustanovljeno da je Agrokor u razdoblju od 2006. do 2015.godine samo jednu godinu poslovao s dobitkom, u izvještajima se prikazivalo drugačije. Od 2010. godine je počelo s neprikazivanjem troškova. To se svelo na to da su troškovi 2012.godine u izvještajima umanjeni za 473 milijuna kuna, 2013.godine za 469 milijuna kuna, 2014. za 494 milijuna kuna i 2015. godine za 343 milijuna kuna.

6.4. Financiranje Agrokora

Već smo ranije spomenuli da se Agrokor velikim djelom financirao od dvije ruske banke i dobavljača, no u razdoblju od 2006.godine pa do 2015.godine HBOR je društvima u vlasništvu Agrokora odobrila 25 kredita u ukupnom iznosu od 903,6 milijuna kuna. U to vrijeme,

[9] 24 sata, članak objavljen 10.07.2019. https://www.24sata.hr/news/todorici-su-trosili-73-733-kn-na-dan-a-sve-je-to-placao-agrokor-638342
[10] Novac.jutarnji.hr, članak objavljen 30.6.2019. https://novac.jutarnji.hr/makro-mikro/todorici-ispeglali-50-milijuna-kuna-na-kreditnim-karticama-koje-je-podmirivao-agrokor-ag/9059783/

predsjednik nadzornog odbora HBOR-a je bio sadašnji ministar financija Zdravko Marić. Ti krediti su bili namijenjeni povećanju izvoza.

Tablica 1: Krediti HBOR-a

Naziv trvtke	**Iznos kredita u mil. EUR**	**Rok otplate u god.**	**Kamata %**
Zvijezda d.d.	10,0	1	3,0
Ledo d.d.	3,3	1	3,0
PIK – Vrbovec d.d.	20,0	1	3,0
Jamnica d.d.	15,0	**6** (2god poček)	3,5

Izrada autora na temelju objavljenih podataka
Izvor : https://www.index.hr/vijesti/clanak/otkriven-jos-jedan-slucaj-hborovog-sumnjivog-financiranja-agrokora/984553.aspx

Ovu stvar čini još zanimljivijom činjenica da to nije kraj priče s HBOR-om. HBOR je službeno objavio kako je u prosincu 2016. zadnje kreditirao Agrokor, no saznalo se da se u Agrokoru nalazi 40 milijuna kuna posuđenih od tvrtke Nexus ulaganja. Stvar kod te tvrtke je što ju je osnovao Nexus fond u kojem je jedan od ulagača Republika Hrvatska i to upravo preko HBOR-a. Sve je počelo u srpnju 2016.godine kada je Nexus fond osnovao Nexus ulaganja kako bi mogao uložiti u tvrtku Zagreb-Montaža više od 50 milijuna eura. No većina tih sredstava je završila kao pozajmica Agrokoru. U medijima se spominje kako je HBOR za tu transakciju saznao tek u svibnju 2017.godine. U tom se slučaju postavlja pitanje : „A tko je onda za to odgovoran?“. Kasnije je tvrtka Nexus ulaganje potraživanja prema Agrokoru prebacila na Zagreb-Montažu, a nakon toga je Zagreb-Montaža pokrenula ovrhu nad Agrokorom. Ovaj dio je cijela zapetljana priča, dakle sredstvo osiguranja tog kredita je bio udio tvrtke Dalmarina u tvrtki Konsolidator, a tvrtku Konsolidator osnovao je Nexus fond s ciljem ulaganja u Dalekovod. 80% vlasništva tvrtke Dalmarina je držao Agrokor, a preostalih 20% Zagreb-Montaža. Dalmarina u tvrtki Konsolidator ima udio oko 33%, dok preostali udio ima Nexus

fond. Cilj ovrhe je bio da Nexus ulaganja preko tvrtke Zagreb-Montaža steknu udio u Dalekovodu, ali do ovrhe nije došlo jer su Dalmarina i Konsolidator završili u procesu izvanredne Uprave.[11]

6.5. Događaji u društvima koncerna nakon bankrota

Kad se u javnosti saznalo za bankrot koncerna, bila je velika neizvjesnost oko toga što će se desiti s društvima u vlasništvu koncerna jer se znalo da je riječ o poduzećima koja su ostvarivala dobre rezultate poslovanja. Sva poduzeća su morala prestati s djelovanjem i osnovano je novo poduzeće s istom djelatnosti.

6.5.1. Financijsko poslovanje i položaj LEDO d.d. u postupku Izvanredne Uprave

U travnju 2017.godine Ledo d.d. je potpisao ugovor o kreditu u svojstvu sudužnika za kredit povezanog društva Agrokor d.d. u iznosu 80 milijuna eura. Zatim u lipnju 2017.godine Ledo d.d. je potpisao kao jamac, ugovor o kreditu s pravom prvenstva prilikom namirenja koji je zaključilo društvo Agrokor d.d. zajedno sa svojim povezanim društvima. Iznos kredita je 1,6 milijarda eura. Dio tog kredita se koristilo i za otplatu onog kredita iz travnja te iste godine. Kao sredstvo osiguranja, ugovorom o kreditu je definiran zalog na dugotrajnoj imovini kod svih jamaca. U rujnu 2017.godine je potpisan ugovor o zasnivanju založnog prava koje je zasnovano na nekretninama društva Ledo d.d. Obveze društva čine jamstva i sudužništva po izdanim obveznicama, primljenim kreditima i bankarskim jamstvima u kojima je originalni dužnik Agrokor d.d. i povezane članice Agrokor grupe. Ukupan iznos obveza Leda d.d. na dan 31.prosinca 2017. godine iznosi 24,2 milijuna kuna.

[11] Index.hr, članak objavljen 24.07.2017. https://www.index.hr/vijesti/clanak/otkriven-jos-jedan-slucaj-hborovog-sumnjivog-financiranja-agrokora/984553.aspx

Tablica 2: Skraćeni RDG Ledo d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	2017	2018
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Poslovni prihodi	1.043.970	1.121.556
2.	Poslovni rashodi	3.846.696	1.053.584
3.	Financijski prihodi	17.992	6.878
4.	Financijski rashodi	11.592	7.203
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	0	0
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	11.100	9.202
8.	Izvanredni - ostali rashodi	39.861	34.423
9.	**UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)**	**1.073.062**	**1.137.636**
10.	**UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)**	**3.898.149**	**1.095.210**
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	-2.825.087	42.426
12.	Porez na dobit	29.489	16.366
13.	ND/G iz neprekinutog poslovanja	0	0
14.	Prekinuto poslovanje	0	0
15.	**Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)**	**-2.854.576**	**26.060**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Ledo d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor : www.zse.hr

Poslovanje u 2018.godini je bilo pod utjecajem implementacije Nagodbe te je to rezultiralo povećanjem troškova. Napravljena je garancija za rezervacije po SPFA kreditu u iznosu od 104,7 milijuna kuna, ujedno su nastali i troškovi vezani uz implementaciju Nagodbe u iznosu 2,9 milijuna kuna. Ukupni prihod Leda u 2018.godini iznosio je 1,137 milijuna kuna što je za 6% više ego prethodne godine. Razlog porasta prihoda je povratak poduzeća u HORECA kanal. Ukupni rashodi u 2018.godini iznosili su 1,095 milijuna kuna. Smanjenje rashoda rezultat su rezerviranja za jamstva koja su izdana prije pokretanja postupka izvanredne uprave, vrijednosno usklađenje potraživanja od povezanih društava, vrijednosno usklađenje udjela u povezanim društvima te vrijednosno usklađenje vrijednosnih papira u 2017.godini, a u 2018. su evidentirana samo rezerviranja za jamstva.

Tablica 3: Skraćena bilanca Ledo d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	31.12.2017.	31.12.2018.
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Potraživanja za upisani, a neupl. kapital	0	0
2.	Dugotrajna imovina	1.284.525	2.946.846
3.	Kratkotrajna imovina	424.395	2.400.496
4.	Plać. trošk. bud. razd. i obračunani prihodi	0	48.499
I.	**UKUPNO AKTIVA (1+2+3+4)**	**1.708.920**	**5.395.841**
5.	Kapital i rezerve	-1.986.998	2.016.488
6.	Rezerviranja	2.296	106.497
7.	Dugoročne obveze	11.484	1.601.090
8.	Kratkoročne obveze	3.682.138	1.545.780
9.	Odgođ. plać. trošk. i prihod bud. razdoblja	0	125.986
II.	**UKUPNO PASIVA (5+6+7+8+9)**	**1.708.920**	**5.395.841**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Ledo d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor : www.zse.hr

Na dan 31.prosinca 2017. društvo iskazuje potraživanja prema povezanim društvima članicama Agrokor Grupe u iznosu 802 milijuna kuna te je Uprava odlučila provesti ispravak vrijednosti tih potraživanja u ukupnom iznosu od 411 milijuna kuna.

U prva tri mjeseca u 2019.godini prihodi su pali za 1,7% u odnosu na isto razdoblje u 2018.godini. i iznosili su 182,7 milijuna kuna što je rezultat promjene strukture prodanih proizvoda. Poslovni rashodi su zabilježili porast od 2,6% u odnosu na isto razdoblje u 2018.godini. ostvaren je gubitak iz poslovnih aktivnosti u iznosu 1,7 milijuna kuna što je rezultat uknjiženih jednokratnih troškova implementacije Nagodbe. Ostvarena je dobit prije oporezivanja u iznosu 10,6 milijuna kuna što je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine porast od 55%. Razlog porasta dobiti je prihod od dividendi povezanih kompanija u iznosu 14,3 milijuna kuna.

6.5.2. Financijsko poslovanje i položaj ZVIJEZDA d.d. u postupku Izvanredne Uprave

Zvijezda d.d. je u 2017.godini kao i Ledo d.d. dala suglasnost za preuzimanje obveza Društva u svojstvu sudužnika u iznosu 80 milijuna eura i isto tako preuzimanje obveze zajma u svojstvu sudužnika u iznosu 1,6 milijarda eura. Osim toga, Nadzorni odbor je dao suglasnost Upravi za sklapanje i izvršenje kupoprodajnog ugovora sa Dijamantom AD u iznosu 8, milijuna eura

Tablica 4: RDG Zvijezda d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	2017	2018
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Poslovni prihodi	684.767	724.499
2.	Poslovni rashodi	1.424.691	644.383
3.	Financijski prihodi	10.166	2.820
4.	Financijski rashodi	8.921	9.647
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	0	0
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	7.027	7.364
8.	Izvanredni - ostali rashodi	36.300	35.600
9.	**UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)**	**701.960**	**734.683**
10.	**UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)**	**1.469.912**	**689.630**
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	-767.952	45.053
12.	Porez na dobit	6.948	2.123
13.	ND/G iz neprekinutog poslovanja	0	0
14.	Prekinuto poslovanje	0	0
15.	**Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)**	**-774.900**	**42.930**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Zvijezda d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor : www.zse.hr

Potraživanja prema ostalim članicama Agrokor Grupe su najveće prema Konzum d.d. u iznosu 40,4 milijuna kuna. Povećanje rezerviranja odnosi na obveze po jamstvima. Rezerviran je iznos obveza po jamstvima od 477 milijuna kuna od čega je u RDG-u priznato 381 milijuna kuna, a u kapitalu 95 milijuna kuna. Kredit HBOR-a u iznosu 75,14 milijuna kuna prijavljen je 10.travnja 2017.godine u tražbine. Na dan 31.prosinca 2017. Zvijezda d.d. je iskazala obvezu i potraživanje vezano uz mjenice u iznosu 43 milijuna kuna. Obveze se odnose na Konzum u

iznosu 16 milijuna kuna i Agrokor u iznosu 27 milijuna kuna. Na dan 31.prosinca 2017.godine Društvo iskazuje ulaganja u ovisna društva u iznosu 83 milijuna kuna, od čega je 80 milijuna identificirano kao umanjenje vrijednosti.

Tablica 5: Skraćena bilanca Zvijezda d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	31.12.2017.	31.12.2018.
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Potraživanja za upisani, a neupl. kapital	0	0
2.	Dugotrajna imovina	521.028	291.196
3.	Kratkotrajna imovina	365.676	366.525
4.	Plać. trošk. bud. razd. i obračunani prihodi	0	0
I.	**UKUPNO AKTIVA (1+2+3+4)**	**886.704**	**657.721**
5.	Kapital i rezerve	-144.433	-320.037
6.	Rezerviranja	483.237	519.584
7.	Dugoročne obveze	55.432	15.233
8.	Kratkoročne obveze	492.468	442.841
9.	Odgođ. plać. trošk. i prihod bud. razdoblja	0	0
II.	**UKUPNO PASIVA (5+6+7+8+9)**	**886.704**	**657.621**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Zvijezda d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor : www.zse.hr

Na dan 31.prosinca 2018. kratkoročne obveze Društva su veće od kratkotrajne imovine za 76 milijuna kuna. Društvo je ostvarilo neto dobit u iznosu 43 milijuna kuna. Zbog ovih podataka je Uprava zaključila da osnova pripreme financijskih izvještaja pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja više nije prikladna osnova pripreme financijskih izvještaja.

Zvijezda d.d. je u prvom kvartalu 2019.godine ostvarila 169 milijuna kuna prihoda. Poslovni prihodi su bili manji za 1% u odnosu na isto razdoblje 2018.godine dok su poslovni rashodi ostali na istom nivou.

6.5.3. Financijsko poslovanje i položaj TISAK d.d. u postupku Izvanredne Uprave

Društvo je sudjelovalo u zaduživanju Agrokor grupe sa svrhom izdavanja garancija, akreditiva i drugih oblika jamstava članicama Agrokor grupe. Ukupan iznos zaduženja preko Agrokor grupe na dan 31.prosinca 2018.godine je iznosio 198,3 milijuna kuna. U veljači 2018. Društvo se priključilo Super senior kreditnom aranžmanu čime je Društvo postalo i solidarni dužnik za ostale dužnike unutar Agrokor grupe.

Društvo je u 2017.godini ostvario ukupne prihode u visini 2 milijuna kuna, što je u odnosu na 2016.godinu za 2% manje. Ukupni rashodi u 2017.godini iznosili su 2,3 milijuna kuna što je smanjenje od 25%. Društvo je na kraju 2017.godine poslovalo s gubitkom u iznosu 309,9 milijuna kuna, nakon čega su kapital i rezerve bili negativni u iznosu 573,2 milijuna kuna. Uzrok takvom rezultatu su bili negativno operativno poslovanje, ispravci vrijednosti imovine i jednokratna rezerviranja potencijalnih troškova. U 2018.godini ukupni prihodi Tiska su iznosili 1,9 milijardu kuna što u odnosu na 2017.godinu predstavlja pad od 6%. ukupni rashodi su iznosili 2,1 milijardu kuna što je u odnosu na 2017.godinu manje za 7,6%. u četvrtom kvartalu ostvaren je gubitak u iznosu 239 milijuna kuna nastao zbog jednokratnih rezerviranja i korekcija imovine. Troškovi zaposlenih su porasli za 4,9 milijuna kuna, a smanjeni su troškovi vozila za 2,2 milijuna kuna. Financijski rashodi su se povećali za 8,3 milijuna kuna zbog rasta troškova kamata.

Tablica 6: Skraćeni RDG Tisak d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	2017	2018
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Poslovni prihodi	2.030.309	1.922.977
2.	Poslovni rashodi	2.286.615	2.105.583
3.	Financijski prihodi	7.765	2.021
4.	Financijski rashodi	9.555	16.918
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	0	0
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	15.798	5.087
8.	Izvanredni - ostali rashodi	67.697	60.773
9.	**UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)**	**2.053.872**	**1.930.085**
10.	**UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)**	**2.363.867**	**2.183.274**
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	-309.995	-253.189
12.	Porez na dobit	75	75
13.	ND/G iz neprekinutog poslovanja	0	0
14.	Prekinuto poslovanje	0	0
15.	**Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)**	**-310.070**	**-253.264**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Tisak d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor : www.zse.hr

Tablica 7: Skraćena bilanca Tisak d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	31.12.2017.	31.12.2018.
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Potraživanja za upisani, a neupl. kapital	0	0
2.	Dugotrajna imovina	0	0
3.	Kratkotrajna imovina	707.237	650.315
4.	Plać. trošk. bud. razd. i obračunani prihodi	0	0
I.	**UKUPNO AKTIVA (1+2+3+4)**	**707.237**	**650.315**
5.	Kapital i rezerve	-573.182	-828.631
6.	Rezerviranja	0	0
7.	Dugoročne obveze	0	0
8.	Kratkoročne obveze	1.280.419	1.478.946
9.	Odgođ. plać. trošk. i prihod bud. razdoblja	0	0
II.	**UKUPNO PASIVA (5+6+7+8+9)**	**707.237**	**650.315**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Tisak d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor : www.zse.hr

Na dan bilance imovina Društva u iznosu 33,4 milijuna kuna je pod hipotekom. Zadnja procjena zemljišta napravljena je 2016.godine. Kada bi se vrijednost zemljišta vodila po trošku iznosila

bi 22 milijuna kuna. Tijekom 2018.godine je napravljen ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca članica Agrokor grupe u iznosu 179,2 milijuna kuna. Društvo je na dan 31.prosinca 2018.godine prema članicama Agrokor grupe najveće potraživanje iskazivalo prema društvu Konzum d.d. u ukupnom iznosu 28,8 milijuna kuna.

6.5.4. Financijsko poslovanje i položaj JAMNICA d.d. u postupku Izvanredne Uprave

Nakon postupka otvaranja izvanredne uprave preko 90% dobavljača zahtijevalo je avansno plaćanje, što je utjecalo na likvidnost, a i na proizvodnju. Proizvodnja je smanjena zbog minimalnih isporuka dobavljača. Društvo je 8.lipnja 2017.godine sudjelovalo kao jamac u Ugovoru o kreditu koji je zaključilo društvo Agrokor d.d. Iznos kredita 1.060 milijuna eura a djelom je korišten i za pokriće prijašnjeg kredita u iznosu 80 milijuna eura. Ukupan iznos potencijalnih obveza Društva na dan 31.prosinca 2017.godine iznosio je 29,9 milijarda kuna. Zagrebačka burza je u nekoliko navrata obustavila trgovanje dionicama Društva iz razloga što javnost treba biti potpuno i točno informirana o pojedinim okolnostima. Društvo nije priznalo obvezu za zatezne kamate u iznosu 30,9 milijuna kuna. Društvo je za 2017.godinu iskazalo gubitak od 3,492 milijuna kuna što je posljedica knjiženja rezervacija za izdana financijska jamstva, ispravka vrijednosti potraživanja od povezanih društava, ispravka vrijednosti udjela u društvima Konzum d.d. , MG Mivela, Fonyodi Asvanyviz Kft. i ispravka vrijednosti ulaganja u fond Quaestus. Na strani prihoda je iskazan pozitivan efekt ispravka vrijednosnih usklađenja iz prethodne godine u iznosu 38,6 milijuna kuna. Ispravak vrijednosti potraživanja je proveden prema preporuci HNB-a što je uključivalo otpis 50% potraživanja prema povezanim društvima. U 2017. ukupne transakcije s povezanim društvima smanjile su se za 165,3 milijuna kuna. U 2018.godini Društvo je ostvarilo ukupan prihod od 1,284 milijuna kuna što je za 8% manje nego prethodne godine. U 2018.su prihodi u odnosu na 2017.smanjeni za 4% . ukupni rashodi u 2018. iznose 4,886 milijuna kuna što je značajno manje nego prethodne godine.

Tablica 8: Skraćeni RDG Jamnica d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	2017	2018
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Poslovni prihodi	1.323.822	1.273.096
2.	Poslovni rashodi	4.785.398	1.293.925
3.	Financijski prihodi	22.684	4.283
4.	Financijski rashodi	11.753	2.912
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	0	0
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	48.178	7.034
8.	Izvanredni - ostali rashodi	89.560	85.615
9.	**UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)**	**1.394.684**	**1.284.413**
10.	**UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)**	**4.886.711**	**1.382.452**
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	-3.492.027	-98.039
12.	Porez na dobit	54.673	39.101
13.	ND/G iz neprekinutog poslovanja	0	0
14.	Prekinuto poslovanje	0	0
15.	**Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)**	**-3.546.700**	**-137.140**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Jamnica d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor : www.zse.hr

31.prosinca 2017.godine Društvo iskazuje potraživanja prema povezanim društvima u iznosu 102,5 milijuna kuna. Društvo je u 2017.godini provelo ispravak vrijednosti potraživanja u iznosu 29 tisuća kuna. Dugoročni krediti Društva se odnose na tri ugovora s društvom Krones AG i jedan ugovor s HBOR-om. S Kronesom su dogovoreni zajmovi dobavljača za financiranje nabave i proizvodnje s kamatnom stopom od 2,5%, a HBOR-om je odobren za povećanje izvora uz kamatu od 3,5%.

Tablica 9: Skraćena bilanca Jamnica d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	31.12.2017.	31.12.2018.
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Potraživanja za upisani, a neupl. kapital	0	0
2.	Dugotrajna imovina	957.977	617.548
3.	Kratkotrajna imovina	582.378	643.760
4.	Plać. trošk. bud. razd. i obračunani prihodi	0	0
I.	**UKUPNO AKTIVA (1+2+3+4)**	**1.540.355**	**1.261.308**
5.	Kapital i rezerve	-3.061.952	-3.227.790
6.	Rezerviranja	11.161	7.807
7.	Dugoročne obveze	26.785	20.601
8.	Kratkoročne obveze	4.564.361	4.460.690
9.	Odgođ. plać. trošk. i prihod bud. razdoblja	0	0
II.	**UKUPNO PASIVA (5+6+7+8+9)**	**1.540.355**	**1.261.308**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Jamnica d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor : www.zse.hr

Sa Sberbankom je postignut sporazum da će banci biti uplaćivano od 2018. do 2021.godine pod uvjetom da skupina od 17 društava od bitnog značaja generira dogovorenu razinu dobiti iz poslovanja. Ukupan iznos svih uplata banci ne može premašiti 60 milijuna eura te obveza plaćanja prestaje nakon 4 godine bez obzira na do tad uplaćeni iznos.

U prvom tromjesečju u 2019.godini Jamnica d.d. ostvarila je ukupan prihod od 251 milijuna kuna što je za 17% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukupni rashodi su iznosili 196 milijuna kuna i za 1% su veći u donosu na isto razdoblje prethodne godine. U prvom tromjesečju 2019.godine Društvo je iskazalo dobit u iznosu 55,3 milijuna kuna.

6.5.5. Financijsko poslovanje i položaj KONZUM d.d. u postupku Izvanredne Uprave

Konzum d.d. je nakon pada Agrokora bio najinteresantniji zbog spomenute situacije s mjenicama. Za izvještaje Konzuma d.d. se i čekalo najdulje da budu objavljeni. U 2017.godini iz Konzuma su najavili zatvaranje nekih poslovnica, a samim tim i otpuštanjem radnika.

Poduzeće je u 2017.godini poslovalo s gubitkom u iznosu 3,9 milijarda kuna, a u 2018.godini s gubitkom u iznosu 301 milijuna kuna.

Tokom 2017.godine Društvo je sklopilo ugovor s društvom Agrokor d.d. o posudbi 822.734 dionica društva PIK Vrbovca, smanjujući time Konzumov udio u vlasništvu sa 100% na 87,07%. Te dionice Agrokor d.d. nikada nije vratio Konzumu d.d. Iste te godine Konzum d.d. je također s Agrokorom d.d. sklopio ugovor o posudbi 18.508 dionica, smanjujući Konzumov udio vlasništva sa 89,43% na 80,43%. Također ni te dionice Agrokor d.d. nije nikada vratio.

Prilikom testiranja ulaganja u društvo Žitnjak d.o.o. na umanjenje vrijednosti, zaključeno je da su posuđeni vrijednosni papiri prodani od strane Agrokora d.d. te da Društvo više ne drži te vrijednosne papire. Proveden je ispravak vrijednosti ulaganja u iznosu 1,9 milijun kuna. U 2017.godini društvo Velpro d.o.o. je poslovalo s gubitkom značajnim iznad visine kapitala te sukladno tome napravljen ispravak vrijednosti ulaganja u to društvo u iznosu od 221 milijuna kuna.

Knjigovodstvena vrijednost zemljišta u 2018.godini i građevinskih objekata koji su pod hipotekom iznosila je 465 milijuna kuna. U okviru zemljišta i građevinskih objekata Društvo je iskazivalo nekretnine za koje nije upisano kao zemljišno-knjižni vlasnik. Knjigovodstvena vrijednost tih nekretnina je 122 milijuna kuna. Društvo je u 2017.godini provelo ispravak vrijednosti zaliha u iznosu 17 milijuna kuna, a u 2018.godini u iznosu 23,8 milijuna kuna. Ispravak vrijednosti danih zajmova nepovezanim društvima je 2017.godine iznosilo 57,2 milijuna kuna, a 2018. godine 42 milijuna kuna.

Tijekom 2018.godine Društvo je prestalo priznavati 147,8 milijuna kuna imovine po financijskom najmu i 257,1 milijuna kuna obveza po financijskom najmu. 143,9 milijuna kuna se prestalo priznavati kao posljedica sporova s najmodavcima .

Potraživanja prema povezanim osobama u 2018.godini su u najvećoj mjeri bila prema Velpro centru u iznosu 105,4 milijuna kuna. Društvo u 2017. i 2018. godini iskazuje najveće obveze prema povezanim društvima prema društvu PIK Vrbovec u iznosu 360,5 milijuna kuna u 2017.godini i 309,4 milijuna kuna u 2018.godini. na dan 31.prosinca 2018.godine obveze po

Ugovoru o zajmu s prednosti namirenja prema društvu Agrokor d.d. iznosile su 1,5 milijarda kuna.

Na dan 31.prosinca 2018.godine iznos eskontiranih mjenica iznosio je 4,9 milijarda kuna što je u odnosu na 2017.godinu manje za 1,6%. obveze po mjenicama se odnose na regresne mjenice izdane kao sredstvo plaćanja obveza dobavljačima. Na dan 31.prosinca 2018. ukupan iznos jamstava iznosi 21,7 milijarda kuna od kojih 7,5 milijarda kuna čine osporene tražbine. Na dan 31.prosinca 2018.godine obveze po Ugovoru o zajmu s prednosti namirenja prema Agrokor d.d. iznosile su 1,5 milijarda kuna. Na dan bilance 2018.godine kratkoročne obveze za kamate na dane zajmove i kredite iznosile su 106,5 milijuna kuna.

6.5.6. Financijsko poslovanje i položaj VUPIK d.d. u postupku Izvanredne Uprave

U lipnju 2017.godine Vupik d.d. je potpisao kao jamac-sudužnik Ugovor o kreditu koji je zaključilo društvo Agrokor d.d. zajedno s povezanim društvima (Agrokor-trgovina d.o.o., Belje d.d. Darda, Jamnica d.d., Konzum d.d., Ledo d.d., Pik-Vinkovci d.d., Sarajevski Kiseljak d.d., Vupik d.d., Zvijezda d.d., PIK Vrbovec d.d., Velpro d.o.o. i drugi). Radi se o kreditu na najviši iznos od 1,6 milijarda eura.

U rujnu i studentom 2017.godine sklopljen je Ugovor o zasnivanju založnog prava na nekretninama između Agrokora d.d., njegovih povezanih društava i Madison Pacific Limited.

Tablica 10: Skraćeni RDG Vupik d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	2017	2018
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Poslovni prihodi	328.773	254.603
2.	Poslovni rashodi	633.793	340.495
3.	Financijski prihodi	342	74
4.	Financijski rashodi	8.227	689
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	0	0
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	59.941	46.519
8.	Izvanredni - ostali rashodi	2.428	2.390
9.	**UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)**	**389.056**	**301.196**
10.	**UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)**	**644.448**	**343.574**
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	-255.392	-42.378
12.	Porez na dobit	0	0
13.	ND/G iz neprekinutog poslovanja	0	0
14.	Prekinuto poslovanje	0	0
15.	**Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)**	**-255.392**	**-42.378**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Vupik d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor: www.zse.hr

Vupik d.d. je u 2017.godini ostvario ukupan prihod od 389,1 milijuna kuna u odnosu na ukupne rashode u iznosu 644,4 milijuna kuna ostvarujući gubitak od 255,3 milijuna kuna. Poslovni rashodi su u 2017.godini porasli za 42%. u 2017.godini zbog smanjenja opsega kreditiranja došlo je do smanjenja ugovorenih površina 3.832. ha ratarske proizvodnje. U 2017.godini je otkupljeno manje kultura za 39,9%. u 2017.godini je u ratarstvu tako ostvaren prihod 50% manji nego u 2016.godini. Što se tiče profitnog centra svinjogojstva, u 2017.godini su prodani tovljenici čime je ostvaren prihod u iznosu 124,7 milijuna kuna i smanjen je u odnosu na 2016.godinu za 2,2%. na dan 31.prosinca 2018.godine nepriznate obveze za zatezne kamate iznosile su 84,1 milijuna kuna. U 2018.godini Vupik d.d. je ostvario ukupni prihod od 302,7 milijuna kuna, a ukupni rashodi su iznosili 345,1 milijuna kuna što čini gubitak od 42,4 milijuna kuna. Ukupni rashodi u 2018.godini smanjeni su u odnosu na 2017.godinu za 46,5%. poslovni rashodi u 2018.godini su u odnosu na 2017.godinu smanjeni za 45,4%.

Tablica 11: Skraćena bilanca Vupik d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	31.12.2017.	31.12.2018.
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Potraživanja za upisani, a neupl. kapital	0	0
2.	Dugotrajna imovina	708.866	675.239
3.	Kratkotrajna imovina	207.787	189.331
4.	Plać. trošk. bud. razd. i obračunani prihodi	0	0
I.	**UKUPNO AKTIVA (1+2+3+4)**	**916.653**	**864.570**
5.	Kapital i rezerve	-3.578	-48.003
6.	Rezerviranja	1.768	1.768
7.	Dugoročne obveze	31.735	32.577
8.	Kratkoročne obveze	886.728	878.228
9.	Odgođ. plać. trošk. i prihod bud. razdoblja	0	0
II.	**UKUPNO PASIVA (5+6+7+8+9)**	**916.653**	**864.570**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Vupik d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor: www.zse.hr

Društvo u svojim izvještajima za 2017.godinu nije priznalo obveze za zatezne kamate u iznosu 37,4 milijuna kuna što znači da je gubitak podcijenjen za taj iznos. U 2017.godini Društvo je imalo potraživanja prema kupcima u iznosu 38,1 milijuna kuna, a otpisalo je 20,4 milijuna kuna potraživanja. Na dan 31.prosinca 2017. Društvo ima potraživanja i potraživanja s osnove danih zajmova povezanim društvima članicama Agrokor grupe u iznosu 48,2 milijuna kuna. Proveden je ispravak vrijednosti tih potraživanja u iznosu 2,5 milijuna kuna. Ukupan iznos po kojem je Društvo nastupilo u svojstvu jamca je 25,2 milijarda kuna. Društvo je uknjižilo jamstva u iznosu 282 milijuna kuna. Društvo iskazuje obveze po ugovoru o kreditu s HBOR-om iz 2015.godine koji je ugovoren na iznos od 1,2 milijuna eura. Tijekom 2017.godine obustavljeno je plaćanje obveze po kreditima, a ukupno preostali kredit prenesen je na kratkoročne obveze u iznosu od 374 tisuće eura. Vrijednost kredita i jamstava na dan 31.prosinca 2018.godine koji su osigurani hipotekama iznosi 25 milijarda kuna, dok je vrijednost imovine koja je vezana hipotekama 498,1 milijuna kuna. U 2018.godini potraživanja od kupaca su iznosila 25 milijuna kuna, a otpisano je 18,5 milijuna kuna potraživanja. Na dan 31.prosinca 2018.godine obveze po kreditima prema bankama iznose HBOR 1,6 milijuna kuna i OTP 1,1 milijuna kuna.

Agrokor je u travnju 2017.godine ostao bez vlasništva u društvu Vupik d.d. jer su vjerovnici počeli naplaćivati svoja potraživanja tako što su prenosili dionice u svoje vlasništvo. Najveći dioničar je bio skrbnički račun u Podravskoj banci s 43,59% udjela.

6.5.7. Financijsko poslovanje i položaj BELJE d.d. u postupku Izvanredne Uprave

Društvo u izvještajima za 2017.godinu nije priznalo obveze za zatezne kamate u iznosu 79,4 milijuna kuna što znači da su financijske obveze u gubitak podcijenjeni za taj iznos. U 2017.godini Društvo je ostvarilo ukupno 1,4 milijarda kuna prihoda i 2,8 milijarda kuna rashoda što čini gubitak u iznosu 1,3 milijarda kuna. Društvo je u 2017.godini imalo negativan kapital u iznosu 358 milijuna kuna. U 2017.godini Društvo je prikazalo državne potpore u iznosu 85,1 milijuna kuna. Državne potpore su bezuvjetne i priznaju se kao prihod u trenutku kada dospiju. U 2018.godini ukupan prihod od prodaje proizvoda i usluga iznosio je 1,2 milijarda kuna. Operativna dobit iznosi 51 milijun kuna. Razlika do neto gubitka u iznosu 47,7 milijuna kuna nastala je zbog knjiženja jamstava u visini povrata SPFA kredita društvu Agrokor d.d. 62 milijuna kuna te vrijednosnih usklađenja u iznosu 30,7 milijuna kuna.

Tablica 12: Skraćeni RDG Belje d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	2017	2018
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Poslovni prihodi	1.281.031	1.241.538
2.	Poslovni rashodi	2.727.104	1.362.889
3.	Financijski prihodi	5.296	2.743
4.	Financijski rashodi	28.999	8.644
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	0	0
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	162.621	149.801
8.	Izvanredni - ostali rashodi	80.494	64.306
9.	**UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)**	**1.448.948**	**1.394.082**
10.	**UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)**	**2.836.597**	**1.435.839**
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	-1.387.649	-41.757
12.	Porez na dobit	0	0
13.	ND/G iz neprekinutog poslovanja	0	0
14.	Prekinuto poslovanje	0	0
15.	**Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)**	**-1.387.649**	**-41.757**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Belje d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor: www.zse.hr

Zemljišta i zgrade u vlasništvu Društva knjigovodstvene vrijednosti 1,5 milijarda kuna su založeni kao jamstvo za kredite Društva. Nad njima je zasnovana hipoteka za bankovne kredite u iznosu 8,7 milijarda kuna. Na dan 31.prosinca 2017.godine Društvo je iskazalo potraživanja od kupaca u iznosu 178,9 milijuna kuna. Ukupno je otpisano potraživanja u iznosu 59,3 milijuna kuna. Društvo ostvaruje promet koji prelazi 10% ukupnog godišnjeg prometa s kupcima PIK Vrbovec u iznosu 441,7 milijuna kuna i Konzum d.d. u iznosu 163,3 milijuna kuna. Na dan bilance 2017.godine Društvo ima potraživanje po komercijalnim odnosima i zajmovima danim povezanim društvima članicama Agrokor grupe u iznosu 185,3 milijuna kuna. Društvo je provelo ispravak vrijednosti tih potraživanja u iznosu 30,8 milijuna kuna.

Tablica 13: Skraćena bilanca Belje d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	31.12.2017.	31.12.2018.
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Potraživanja za upisani, a neupl. kapital	0	0
2.	Dugotrajna imovina	2.029.354	1.979.290
3.	Kratkotrajna imovina	1.000.354	988.465
4.	Plać. trošk. bud. razd. i obračunani prihodi	0	0
I.	**UKUPNO AKTIVA (1+2+3+4)**	**3.029.708**	**2.967.755**
5.	Kapital i rezerve	-358.164	-411.620
6.	Rezerviranja	20.513	20.513
7.	Dugoročne obveze	76.815	76.684
8.	Kratkoročne obveze	3.290.544	3.282.178
9.	Odgođ. plać. trošk. i prihod bud. razdoblja	0	0
II.	**UKUPNO PASIVA (5+6+7+8+9)**	**3.029.708**	**2.967.755**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI Belje d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor: www.zse.hr

Ukupni iznos obaveza po kojima je Društvo u 2017.godini stupilo u svojstvu jamca je 24,4 milijarda kuna. Dugoročni krediti su prebačeni na kratkoročne te kratkoročni krediti i zajmovi u 2017.godini iznose 1,1 milijarda kuna. Na dan 31.prosinca 2018.godine nepriznate obveze za zatezne kamate iznosile su 181,6 milijuna kuna. S dobavljačima je postignut sporazum o plaćanju graničnog duga koji može biti plaćen u razdoblju od 4 godine do 80 milijuna eura. Postignut je sporazum sa Sberbankom da će Sberbank tijekom razdoblja od 4 godine imati pravo primati uplate, a ukupan iznos svih uplata ne može premašiti 60 milijuna eura te obveza prestaje nakon 4 godine neovisno o do tad podmirenom iznosu. Društvo je u 2018.godini uskladilo redovna potraživanja u iznosu 15,2 milijuna kuna. Na dan 31.prosinca 2018.godine Društvo ima potraživanje po komercijalnim odnosima i zajmovima danim povezanim društvima članicama Agrokor grupe u ukupnom iznosu 168,6 milijuna kuna. Društvo je provelo ispravak vrijednosti tih potraživanja u iznosu 40,8 milijuna kuna. Na dan bilance 2018.godine ukupan iznos obveza po kreditima i zajmovima je bio 1,1 milijarda kuna.

6.5.8. Financijsko poslovanje i položaj PIK - Vinkovci d.d. u postupku Izvanredne Uprave

U 2017.godini Društvo je ostvarilo prihode u iznosu 428,7 milijuna kuna i ukupne rashode u iznosu 871 milijuna kuna. Ostvareni gubitak u 2017.godini iznosi 442,2 milijuna kuna. Ostvareni prihod od prodaje iznosi 397,6 milijuna kuna. Prihod od prodaje ratarskih i povrtlarskih proizvoda iznosio je 137,1 milijuna kuna, prihod od prodaje stočarskih proizvoda i otkupljenih žitarica i uljarica te prodaje repromaterijala iznosi 182,5 milijuna kuna. Zagrebačka burza je u više navrata u 2017. i 2018.godini obustavila trgovanje dionicama Društva jer smatra da je potrebno zaštititi ulagatelje do trenutka dok javnost ne bude potpuno i točno informirana o podacima. U izvještajima za 2017.godinu društvo nije priznalo obveze za zatezne kamate u iznosu 77,5 milijuna kuna, što znači da su financijske obveze i gubitak za 2017.godinu podcijenjeni za taj iznos. U 2018.godini Društvo je ostvarilo ukupne prihode u iznosu 810,5 milijuna kuna i ukupne rashode u iznosu 889 milijuna kuna. Ostvareni prihodi od prodaje su iznosili 750 milijuna kuna. Prihod od prodaje ratarskih i povrtlarskih proizvoda bio je 98,7 milijuna kuna, prihod od prodaje stočarskih proizvoda te otkupljenih žitarica, uljarica i repromaterijala su iznosili 506,5 milijuna kuna.

Tablica 14: Skraćeni RDG PIK-Vinkovci d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	2017	2018
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Poslovni prihodi	397.664	750.037
2.	Poslovni rashodi	831.393	857.232
3.	Financijski prihodi	8.602	3.344
4.	Financijski rashodi	16.544	10.410
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	0	0
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	22.488	57.176
8.	Izvanredni - ostali rashodi	23.063	21.413
9.	**UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)**	**428.754**	**810.557**
10.	**UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)**	**871.000**	**889.055**
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	-442.246	-78.498
12.	Porez na dobit	0	0
13.	ND/G iz neprekinutog poslovanja	0	0
14.	Prekinuto poslovanje	0	0
15.	**Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)**	**-442.246**	**-78.498**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI PIK – Vinkovci d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor: www.zse.hr

Društvo je u 2017.godini vrijednosno uskladilo redovna potraživanja od povezanih i nepovezanih društava i potraživanja temeljem odobrenih zajmova povezanim društvima u iznosu 141,5 milijuna kuna. Materijalna imovina pod hipotekom se sastoji od zemljišta pod hipotekom u iznosu 38,1 milijuna kuna i građevinskih objekata pod hipotekom u iznosu 136,1 milijuna kuna. Iznos državnih potpora u 2017.godini je 15,4 milijuna kuna. Potpore su bezuvjetne i priznaju se u trenutku kada dospiju. Ukupan iznos obveza po kojima je Društvo u 2017.godini nastupilo u svojstvu jamca je 25,7 milijarda kuna. U lipnju 2017.godine sklopljen je Ugovor o zajmu s Agrokorom d.d. na iznos od najviše 2 milijuna eura.

Tablica 15: Skraćena bilanca PIK-Vinkovci d.d.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	31.12.2017.	31.12.2018.
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Potraživanja za upisani, a neupl. kapital	0	0
2.	Dugotrajna imovina	383.978	360.562
3.	Kratkotrajna imovina	279.369	383.025
4.	Plać. trošk. bud. razd. i obračunani prihodi	0	0
I.	**UKUPNO AKTIVA (1+2+3+4)**	**663.347**	**743.587**
5.	Kapital i rezerve	-818.089	-899.935
6.	Rezerviranja	3.326	3.119
7.	Dugoročne obveze	6.726	6.726
8.	Kratkoročne obveze	1.471.384	1.633.677
9.	Odgođ. plać. trošk. i prihod bud. razdoblja	0	0
II.	**UKUPNO PASIVA (5+6+7+8+9)**	**663.347**	**743.587**

Izrada autora prema objavljenim podacima u GFI PIK – Vinkovci d.d. za 2017. i 2018. godinu
Izvor: www.zse.hr

Društvo nije izvršilo procjenu umanjenja vrijednosti nekretnina knjigovodstvene vrijednosti u iznosu od 289,1 milijuna kuna. Nepriznate obveze za zatezne kamate u 2018.godini iznosile su 176,1 milijuna kuna. U 2018.godini materijalna imovina pod hipotekom se sastoji od zemljišta pod hipotekom u iznosu 79,7 milijuna kuna i građevinskih objekata pod hipotekom u iznosu 141,5 milijuna kuna. Na dan bilance 2018.godine Društvo je imalo redovna potraživanja kao i potraživanja s osnove danih zajmova povezanim društvima članicama Agrokor grupe u ukupnom iznosu 85,4 milijuna kuna.

6.6. Agrokor nakon bankrota

Agrokor grupa je u 2018.godini ostvarila 38,8 milijardi kuna konsolidiranih prihoda, što je za 712 milijuna kuna manje nego u 2017.godini. Najveći utjecaj na smanjenje prihoda imali su Belje, Vupik i PIK Vinkovci čiji je prihod pao s 2,9 milijardi kuna na 2,33 milijarde kuna. U diviziji prehrane, dakle, Jamnica, Ledo, Zvijezda i ostali su imali pad prihoda s 9,16 milijardi

kuna na 9 milijardi kuna. Agrokor je 2018.godine poslovao s gubitkom 1,4 milijarde kune što je za 4,6 milijarda kuna manje nego u 2017.godini.

Tablica 16: Skraćeni račun dobiti i gubitka; Agrokor 2018.

(tis.kuna)

Tek. broj	N a z i v	2017	2018
		Svota	Svota
0	1	2	3
1.	Poslovni prihodi	39.463.037	38.750.853
2.	Poslovni rashodi	43.923.196	39.300.726
3.	Financijski prihodi	702.344	404.702
4.	Financijski rashodi	2.171.514	1.195.334
5.	Udio u dobiti od pridruženih poduzetnika	5.851	7.946
6.	Udio u gubitku od pridruženih poduzetnika	0	0
7.	Izvanredni - ostali prihodi	138.115	73.408
8.	Izvanredni - ostali rashodi	222.692	0
9.	**UKUPNI PRIHODI (1+3+5+7)**	**40.309.347**	**39.236.909**
10.	**UKUPNI RASHODI (2+4+6+8)**	**46.317.402**	**40.496.060**
11.	Dobit ili gubitak prije oporezivanja (9-10)	-6.008.055	-1.259.151
12.	Porez na dobit	61.710	161.106
13.	ND/G iz neprekinutog poslovanja	0	0
14.	Prekinuto poslovanje	0	0
15.	**Dobit ili gubitak razdoblja (11-12)**	**-6.069.765**	**-1.420.257**

Izrada autora na temelju objavljenih podataka GFI Agrokor grupa za 2017. i 2018. godinu
Izvor: http://www.agrokor.hr/

01.travnja 2019.godine Nagodbom vjerovnika u Agrokoru nastala je Fortenova grupa d.d. Nagodba vjerovnika je plan vlasničkog i financijskog restrukturiranja postignut tijekom postupka izvanredne uprave koji se provodio u Agrokoru.

U utorak 15.rujna 2020.godine podignuta je optužnica protiv Ivice Todorića te zajedno s njim još i 14 osoba(Ante i Ivan Todorić, Tomislav Lučić, Ljerka Puljić, Damir Kuštrak, Piruška Canjuga, Ivan Crnjac, Mislav Galić, Hrvoje Balent, Alojzije Pandžić, Marijan Alagušić, Ivica Sertić, Olivio Discordia i Sanja Hrustić) koje su oštetile Agrokor za 1,24 milijarde kuna. Tako je u optužnici navedeno kako su prikazivali lažnu dobit kako bi si mogli isplaćivati dividende, prikrivana su potraživanja prema Ivici Todoriću te dugovi Agrokora prema bankama i ostalim društvima, kao i lažno prikazivanje novčanih ekvivalenata.

Utvrđeno je da su u razdoblju od 2011.godine do 2016. prije izrade završne bilance troškove iz prethodne godine prebacili s konta troškova na stavku prijelazna konta imovine. Na taj isti konto je vršen i prijenos obveza prema bankama. Pod pripremu za izlazak Agrokora na burzu su knjiženi razni troškovi koji nisu za to predviđeni poput lizinga za jahtu, putovanja obitelji Todorić, koncesija za plažu u Medveji te koncert Nine Badrić održan u Kulmerovim dvorima.[12]

6.7. Promjena vlasničke strukture

Fortenova grupa je nastala 01.travnja 2019. uspješnom Nagodbom vjerovnika u Agrokoru. Grupa zapošljava preko 50 000 zaposlenika. Grupa posluje u tri djelatnosti:

- Maloprodaja i veleprodaja
- Prehrana i poljoprivreda
- Netemeljeno poslovanje u posebnom holdingu

Ključni brendovi trgovina putem kojih tvrtka plasira svoje proizvode na tržištu Hrvatske, BIH, Slovenije i Crne Gore su Konzum, Mercator, Idea i Roda.Kroz nagodbu su potraživanja vjerovnika Agrokora namirena djelom u gotovini i djelom u vlasničkim udjelima. Vlasnička struktura nakon nagodbe reflektirala je namirenja koja su izglasana s 80,2% glasova svih vjerovnika kod postizanja nagodbe.

Fortenova grupa je 2018.godinu poslovala s gubitkom u iznosu 19.751 kunu. Prema odluci o pokriću gubitka, gubitak se prenosi i bit će pokriven sredstvima ostvarenim poslovanjem u budućim godinama. Fortenova je na dan 31.prosinca 2018.godine iskazivala 980.000 kn dugotrajne financijske imovine i 205.000 kn kratkotrajne imovine koju čini novac. U pasivi je iskazala kapital od 1.160.249 kn od kojih je 200.000 upisani kapital.[13]

[12]Jutarnji.hr, članak objavljen 15.09.2020. https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/kako-su-trosili-todorici-desetke-agrokorovih-milijuna-spiskali-na-luksuzne-ducane-putovanja-15019201

[13] Službena stranica Fortenova grupa d.d. https://fortenova.hr/

Fortenova grupa je preuzela tvrtke koje su bile članice Agrokor grupe, odnosno preuzela je samo njihovo poslovanje jer su sve te tvrtke ugašene i otvorena su nova društva kojima je samo pored starog imena dodana riječ „plus“ čime su sve do jedne tvrtke bile oslobođene plaćanjem starih obveza.

7. ZAKLJUČAK

Danas se kreativno računovodstvo najčešće naziva i manipulativnim računovodstvom. Kreativno ili manipulativno računovodstvo je danas u praksi veoma čest slučaj. Najčešće se radi o velikim korporacijama koje imaju široku organizacijsku strukturu i top menadžere ili direktore na vrhu određenog organizacijskog djela . Top menadžment ili izvršni direktori su pod pritiskom Uprave jer Uprava zahtijeva što bolje poslovne rezultate, postizanje postavljenih budžeta i ciljeva koje su odredili vlasnici. Glavna motivacija direktorima i top menadžmentu za postizanje tih rezultata su pozamašne nagrade. Stoga, u slučaju da rezultati nisu ostvareni, top menadžment ili direktori počinju koristiti razne manipulacije kako bi zavarali Upravu. Veće korporacije imaju internu reviziju, no s obzirom da je interna revizija samo još jedan organizacijski dio unutar iste korporacije, interni revizori moraju slijediti upute nadređenih i tako „ne primijetiti“ određene stvari. Kad je riječ o vanjskoj reviziji, problem je u tome da je mogućnost odabira tvrtke za vanjsku reviziju ogromna i ukoliko neka tvrtka ostavi negativno mišljenje ili mišljenje s rezervom, društvo će angažirati neku drugu revizorsku kompaniju i najvjerojatnije je ponovo angažirati i u budućnosti ukoliko dobije pozitivno mišljenje. Forenzično računovodstvo se bavi pronalaženjem anomalija u financijskom izvještavanju te forenzičari imaju puno strožu poslovnu etiku od komercijalnih revizora.

Agrokor d.d. je bilo društvo od velikog značaja za hrvatsko gospodarstvo. Članice Agrokor grupe poput Ledo d.d. koji je poznat po jednom od najkvalitetnijem sladoledu u svijetu, Belje d.d. koje je poznato u svijetu po ABC siru, a osim toga je jedan od najvećih poljoprivrednih proizvođača i stočne hrane u zapadnoj Europi, Vupik d.d. koji je bio najveći uzgajivač stoke i glavni opskrbljivač za PIK Vrbovec, zatim Konzum kao najveći trgovački lanac u Hrvatskoj,

osim što su zapošljavali zajedno oko 60.000 ljudi, bili su od značaja za gospodarstvo jer su ta društva svoje proizvode također i izvozila. Problemi u Agrokoru su počeli još 2006.godine kada je Agrokor potpisao kredit s Europskom bankom za obnovu i razvoj u svrhu ulaganja. 2007.godine su kupljene dionice Tiska, a pravi problemi su počeli 2014.godine kada je Agrokor kupio većinski udio dionica trgovačkog lanca Mercator. Namjera tog poteza je vjerojatno bila veće preuzimanje tržišta koje se nije moglo financirati sredstvima kojima je Društvo tada raspolagalo. Kao što je već navedeno da su Kulmerovi dvori također kupljeni novcem Agrokora koji je trebao biti samo pozajmica, ali taj novac nije nikad vraćen, a Kulmerovi dvori su kupljeni 1999.godine, možemo reći da je obitelj Todorić već tad kod kupnje Mercatora na veliko koristila sredstva Agrokora u privatne svrhe. Kako bi se opravdali obiteljski privatni troškovi, a i veliki troškovi nastali iz kupnje Mercatora, Agrokor je počeo primjenjivati velike manipulacije u svom poslovanju. Svrha manipulacija je bila zavarati investitore i dobiti dodatna novčana sredstva od banaka. To se postiglo tako da se dugotrajna imovina napuhavala za ogromne iznose, ispostavilo se da je pod dugotrajnom materijalnom imovinom knjiženo sredstava u velikoj vrijednosti za koje Društvo uopće niti nije bilo uknjiženo kao vlasnik, zatim, otkriveno je da su neke obveze zapravo knjižene kao dugotrajna imovina. S druge strane, trebalo je na neki način smanjiti i troškove. Podrazumijeva se da što više Društvo ima dugotrajne imovine da će biti i više troškova amortizacije, no amortizacija se ne naziva uzalud manipulativnim troškom. Primjer je i sam Agrokor koji je za navedenu imovinu u izvještajima navodio dulji vijek trajanja nego što on zapravo jest, samo kako bi trošak amortizacije na godišnjoj razini bio što manji. Kao primjer te situacije možemo uzeti mobilne uređaje, dakle mobilni uređaj traje do 5 godina, a Agrokor bi ga amortizirao na 10 godina. Osim tih manipulacija u financijskim izvještajima, Agrokor se bavio izvlačenjem novca iz članica koncerna, tako što su ostale članice bile sudužnici i jamci po kreditima i zajmovima koje je Agrokor sklapao, ali i onom manipulacijom s mjenicama. Društva su između sebe, a i ostalim društvima nevezanim uz koncern Agrokor, izdavale i primale mjenice koje bi u određenim faktoring društvima unovčile i taj iznos si kasnije ponovo vraćale na račun. Možemo samo nagađati o tome da li je Agrokor i ako je, na koji način, bio povezan s time što nitko nije reagirao na te manipulacije koje su trajale godinama, ali je sasvim sigurno da to nije nešto što nije apsolutno nitko primijetio. Ono što bi trebalo nekome zapeti za oko su privatna imovina obitelji Todorić, mjenice koje bi sigurno trebao netko kontrolirati te u slučaju kredita i provjere kreditne sposobnosti kako Društvo koje posjeduje toliku imovinu opet treba sredstva za

financiranje. Vjerojatno se kod svih tih slučajeva razmišljalo kako je Agrokor d.d. kompanija koja odlično posluje i da sigurno ima dovoljno sredstava za vraćanje dugova i opravdanje tolike privatne imovine. Činjenica je da bi Agrokor zaista bio u mogućnosti izdati dionice i tako financirati buduće stjecanje društava da obitelj Todorić nije živjela luksuznim životom na račun Društva.

Slučaj Agrokor najviše povezujemo s već ranije poznatim, a i spomenutim slučajevima Enron; koji se također koristio subjektima posebne namjene kako bi izvukao novac iz tih poduzeća, ali i za prikrivanje svojih gubitaka preko tih subjekata posebne namjene, zatim, a vjerojatno i najsličnijim slučajem Parmalat SPA; koji je isto tako kao i Agrokor bio pod velikim pritiskom javnosti ostvarivati što bolje rezultate te su korištene manipulacije u svrhu prikrivanja gubitaka, naime tvrtka Parmalat SPA je također bila u vlasništvu obitelji koja je koristila novac Parmalata za svoje privatne potrebe te su i kod Parmalata i Agrokora korištene manipulacije neprikazivanja obveza, obmanjivanja dioničara i banaka s lažnim izvještajima. U oba ta slučaja je morala intervenirati Vlada te je u oba slučaja donesen Zakon o izvanrednoj upravi. Tvrtke koje se nađu u postupku izvanredne uprave su time zaštićene od vjerovnika na dvije godine. Od poznatih slučajeva postoji i još jedan koji se može povezati s Agrokorom, a to je slučaj Nikko Cordial čija je glavna manipulacija bila povećavanje prihoda lažnim brokerskim poslovima, tj. izdavanje obveznica kako bi se kupile tuđe dionice ili kupnja dionica razmjenjivim obveznicama, kupnja vrijednosnih papira po cijeni nižoj od tržišne te lažiranje datuma izdavanja razmjenjivih obveznica kako bi bila prikazana veća dobit, što je poveznica s Agrokorovim mjenicama koje su bile lažirane, tj izdavane kao sredstvo plaćanja robe koja uopće nije postojala.

Promatrajući izvještaje društva članica koncerna nakon proglašenja Izvanredne uprave možemo primijetiti kako sva društva posluju s gubitkom i imaju negativan kapital, a u svakom izvještaju postoji jedna zajednička stavka: Sukladno nagodbi, Društvo neće nastaviti s poslovanjem, već će isto biti preneseno na novoosnovano društvo, što znači da će većina obveza biti otpisana, a ta društva će dalje nastaviti svoje poslovanje kao „zdravo“ društvo. Ova situacija je najviše pogubna za sve one koji su imali potraživanja prema Agrokoru i članicama koncerna, a najgore su prošli manji OPG-ovi koji su u velikoj mjeri opskrbljivali Konzum.

09.ožujka 2020.godine je u Hrvatskoj nastupila karantena zbog situacije s COVID-19 i trajala je do 10.svibnja 2020.godine. Tijekom karantene, s radom su nastavile samo one najnužnije djelatnosti, uslijedio je novi val otpuštanja ljudi, a Država kako bi smirila tu situaciju je ponudila financiranje plaće radnika te odgodu javnog objavljivanja financijskih izvještaja za 2019.godinu. Zbog spomenute situacije za obradu ovog rada nisu korišteni izvještaji za 2019.godinu.

TESTIRANJE HIPOTEZE:

Postavljena hipoteza: Manipulacije financijskim izvještajima su neizbježne zbog različitih interesnih skupina, globalnog okruženja i zahtjeva potencijalnih investitora. Pozadina manipulacija je dovođenje u zabludu potencijalnih investitora.

Promatrajući nekoliko različitih slučajeva poznatih manipulacija možemo vidjeti da su manipulacije zaista produkt kreativnosti i postoji mnogo načina kako manipulirati izvještajima. Ono što dopušta kreativnost u tom području su različiti zakoni i propisi i njihovo često mijenjanje i nadopunjavanje. Iz primjera „Slučaj Agrokor“ smo vidjeli da se manipuliralo izvještajima nekoliko godina. Pokretač manipulacija su bile velike obveze društva, koje su se „trebale“ prikriti zbog investitora, također, kod svih promatranih slučajeva svrha manipulacija je bila obmana investitora što je omogućeno zaobilaženjem mnogih zakona, ali i kršenjem nekih od njih. Možemo vidjeti da postoji direktna veza između različitih vanjskih faktora, a time i zakonskih propisa i manipulacija, da su vanjski faktori i zakoni ti koji uzrokuju značajan pad ili porast primjene manipulacija u financijskim izvještajima i na kraju da vanjski faktori i zakoni uzrokuju manipulacije u financijskim izvještajima te zaključujemo da je **postavljena hipoteza istinita**.

8. IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studentice: Laura Škreblin

Matični broj studentice: 0234051457

Naslov rada: Kreativno računovodstvo i manipulacije financijskim izvještajima

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristila sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirala niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam navela autora i izvor te ih jasno označila znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spremna sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovog rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrila mentorica.

Datum _____

Potpis studentice _____

9. POPIS TABLICA

Tablica 1: Krediti HBOR-a 32
Tablica 2: Skraćeni RDG Ledo d.d. 34
Tablica 3: Skraćena bilanca Ledo d.d. 35
Tablica 4: RDG Zvijezda d.d. 36
Tablica 5: Skraćena bilanca Zvijezda d.d. 37
Tablica 6:Skraćeni RDG Tisak d.d. 39
Tablica 7:Skraćena bilanca Tisak d.d. 39
Tablica 8: Skraćeni RDG Jamnica d.d. 41
Tablica 9: Skraćena bilanca Jamnica d.d. 42
Tablica 10:Skraćeni RDG Vupik d.d. 45
Tablica 11:Skraćena bilanca Vupik d.d. 46
Tablica 12: Skraćeni RDG Belje d.d. 48
Tablica 13: Skraćena bilanca Belje d.d. 49
Tablica 14: Skraćeni RDG PIK-Vinkovci d.d. 51
Tablica 15: Skraćena bilanca PIK-Vinkovci d.d. 52
Tablica 16: Skraćeni račun dobiti i gubitka; Agrokor 2018. 53

10. KRATICE I SKRAĆENICE

KRATICA/SKRAĆENICA	ZNAČENJE
GFI	Godišnje financijsko izvješće
RDG	Račun dobiti i gubitka
Dr.	Drugo
D.D.	Dioničko društvo
D.O.O.	Društvo s ograničenom odgovornošću
Npr.	Na primjer

11. LITERATURA

11.1. Knjige

1. Poslovna forenzika i forenzično računovodstvo, V. Belak, Belak Excellens d.o.o.; 2011
2. Lažiranje financijskih izvještaja, prijevare i računovodstvena forenzika, V. Belak, Belak Excellens d.o.o., 2017.

11.2. Stručni članci

3. Kreativno računovodstvo-1.dio, M. Negovanović, RRIF br.12/10, UDK 657.1;2010.
4. Kreativno računovodstvo-2.dio, M. Negovanović, RRIF br.1/11, UDK 657.1;2010.
5. Kreativno računovodstvo i krivotvorenje financijskih izvještaja-3.dio, M. Negovanović, RRIF br.3/11, UDK 657.1;2011.
6. Otkrivanje zlouporaba u financijskim izvještajima, M. Negovanović, RRIF br.6/11, UDK 657.1
7. Bilančna kozmetika-dopuštena i nedopuštena „kreativnost“ u financijskim i poreznim izvješćima, V. Brkanić, RRIF br. 4/09, UDK 657.1/336.2;2009.
8. Razumijevanje forenzičnog računovodstva-prvi dio, dr.F. Koletnik, M. Koletnik Korošec; RRIF br.5/11, UDK 657.6
9. Lažiranja financijskih izvještaja u praksi tvrtke „Crazy Eddie“ i forenzično računovodstvo, V.Belak, RRIF UDK 343.98/657.372.3,lipanj, 2020.

11.3. Internetski izvori

10. GFI Ledo d.d. za 2017.godinu
11. GFI Ledo d.d. za 2018.godinu
12. FI Ledo d.d. za prvo tromjesečje u 2019.godini
13. GFI Zvijezda d.d. za 2017.godinu
14. GFI Zvijezda d.d. za 2018.godinu

15. Izvještaj za prvi kvartal Zvijezda d.d. za 2019.godinu
16. GFI Tisak d.d. za 2017.godinu
17. GFI Tisak d.d. za 2018.godinu
18. GFI Jamnica d.d. za 2017.godinu
19. GFI Jamnica d.d. za 2018.godinu
20. GFI Konzum d.d. za 2018.godinu
21. GFI Vupik d.d. za 2017.godinu
22. GFI Vupik d.d. za 2018.godinu
23. GFI Belje d.d. za 2017.godinu
24. GFI Belje d.d. za 2018.godinu
25. GFI PIK-Vinkovci d.d. za 2017.godinu
26. GFI PIK-Vinkovci d.d. za 2018.godinu
27. Fina javna objava http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/prijava.do (posjećeno 07.09.2020.) - za financijske izvještaje
28. Službena stranica Zagrebačke burze, https://zse.hr/ (posjećeno 11.09.2020.) – za financijske izvještaje
29. Službena stranica Agrokor grupe, http://www.agrokor.hr/ (posjećeno 02.09.2020.)
30. Službena stranica Fortenova grupa d.d. https://fortenova.hr/ (posjećeno 07.09.2020.)

11.3.1. Novinski članci

31. Jutarnji list, članak objavljen 02.05.2017. https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/raspad-agrokora-sve-ce-zavrsiti-kao-ideja-o-putnickom-prijevozu-cepelinima-5980866 (posjećeno 02.09.2020.)
32. eZadar, članak objavljen 01.02.2017. https://ezadar.net.hr/biznis/2527307/silovit-pad-agrokora-ulagaci-vise-ne-vjeruju-todoricu/ (posjećeno 02.09.2020.)
33. Index.hr, članak objavljen 21.08.2017. https://www.index.hr/vijesti/clanak/radikalni-desnicari-profitirat-ce-od-pada-agrokorova-bruxelles-se-mora-spremiti-na-kaos-u-hrvatskoj/989592.aspx (posjećeno 02.09.2020.)
34. Jutarnji list, članak objavljen 17.10.2017. https://www.vecernji.hr/vijesti/afera-agrokor-ivica-todoric-lex-pad-1201509 (posjećeno 02.09.2020.)

35. HRT vijesti, članak objavljen 05.04.2017. https://vijesti.hrt.hr/382303/novotny-kriza-u-agrokoru-imat-ce-velik-utjecaj-na-gospodarstvo (posjećeno 02.09.2020.)
36. Tportal, članak objavljen 05.04.2017. https://www.tportal.hr/biznis/clanak/svi-bruje-o-agrokorovim-mjenicama-u-cemu-je-zapravo-problem-20170404 (posjećeno 02.09.2020.)
37. Tportal, članak objavljen 29.08.2019. https://www.tportal.hr/biznis/clanak/dobavljaci-agrokora-nagrabusili-zbog-mjenica-evo-za-sto-ih-dorh-tereti-i-kako-su-tocno-operirali-oglasio-se-i-ivica-todoric-20190829 (posjećeno 02.09.2020.)
38. Express, članak objavljen 11.07.2017. https://express.24sata.hr/top-news/s-laznim-mjenicama-todoricu-sam-nosio-milijune-11326 (posjećeno 02.09.2020)
39. Jutarnji list, članak objavljen 08.04.2017. https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/boris-vujcic-mjenice-agrokora-nemaju-veze-s-hnb-om-a-kriza-koncerna-ce-se-sasvim-sigurno-odraziti-na-visinu-hrvatskog-bdp-a-5873986 (posjećeno 02.09.2020.)
40. HNB, članak objavljen 01.12.2017. https://www.hnb.hr/-/nema-straha-da-ce-rizik-agrokora-utjecati-na-kreditni-rejting-drzave (posjećeno 02.09.2020.)
41. Express, članak objavljen 06.09.2017. https://express.24sata.hr/top-news/gazdina-djeca-svi-su-imali-place-do-60-000-kuna-10616 (posjećeno 03.09.2020.)
42. 24 sata, članak objavljen 10.07.2019. https://www.24sata.hr/news/todorici-su-trosili-73-733-kn-na-dan-a-sve-je-to-placao-agrokor-638342 (posjećeno 03.09.2020.)
43. Novac.jutarnji.hr, članak objavljen 30.6.2019. https://novac.jutarnji.hr/makro-mikro/todorici-ispeglali-50-milijuna-kuna-na-kreditnim-karticama-koje-je-podmirivao-agrokor-ag/9059783/ (posjećeno 03.09.2020.)
44. Jutarnji list, članak objavljen 06.10.2017. https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/tko-je-krivo-knjizio-u-agrokoru-prije-uglednog-pwc-a-reviziju-je-radila-mala-firma-iz-zagreba-njihova-izvjesca-za-2015-ugrozila-su-cijeli-koncern-6619878 (posjećeno 03.09.2020.)
45. Metro portal, članak objavljen 08.2017. http://metro-portal.hr/poslovanje-na-hrvatski-nacin-agrokor-je-samo-prazna-ljustura/107865 (posjećeno 03.09.2020.)
46. Dnevnik.hr, članak objavljen 19.10.2017. https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/hbor-agrokoru-odobrio-25-kredita-u-iznosu-od-903-6-milijuna-kuna---493078.html (posjećeno 03.09.2020.)
47. Express, članak objavljen 13.07.2017. https://express.24sata.hr/top-news/kredit-agrokoru-objavljena-snimka-sastanka-u-hbor-u-11382 (posjećeno 03.09.2020.)

48. Index.hr, članak objavljen 24.07.2017. https://www.index.hr/vijesti/clanak/otkriven-jos-jedan-slucaj-hborovog-sumnjivog-financiranja-agrokora/984553.aspx (posjećeno 03.09.2020.)
49. Express.hr, članak objavljen 05.04.2017. https://express.24sata.hr/ekonomix/raspad-agrokora-todoric-ostao-bez-vupika-9881 (posjećeno 11.09.2020.)
50. Jutarnji.hr, članak objavljen 15.09.2020.https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/kako-su-trosili-todorici-desetke-agrokorovih-milijuna-spiskali-na-luksuzne-ducane-putovanja-15019201 (posjećeno 16.09.2020.)

12. ŽIVOTOPIS

Laura Škreblin

Nationality: Croatian

(+385) 0976120056
Date of birth: 17/06/1996
Gender: Female
Email address: laurasskreblins@gmail.com
Skype : skreblinl
Address : Tesarska 5, 10298 Bistra (Croatia)

WORK EXPERIENCE

Junior Auditor
Crowe Croatia [01/10/2020 – Current]
City: Zagreb
Country: Croatia

Student
Privredna banka Zagreb [28/01/2019 – 30/09/2020]
Address: Zagreb (Croatia) Investments department
-SAP-purchase requisitions, purchase orders

-contracts-budgets, archiving

-controlling-costs at the annual level

-Intrastat

Student
Molson Coors-Zagrebačka pivovara [03/09/2018 – 25/01/2019]
Accounting
-SAP

Student
Samsung Electronics [12/03/2018 – 30/08/2018]
Address: Zagreb
Sales Administration
- Global ERP Partners Portal

-CORES

-TCMS

-SAP

Student
Raiffeisen Bank [02/01/2018 – 09/03/2018]
Address: Zagreb Charge debts
-CITRIX (DMS, ComDebts, Omega)

Accounting practitioner-customers department
Atlantic Trade d.o.o. [24/07/2017 – 22/08/2017]
Address: Zagreb SAP
debentures

-compensations

clearing

EDUCATION AND TRAINING

Student

University of Applied Sciences Zaprešić [01/10/2018 – Current]

Address: Zaprešić (Croatia)

Master study Financial management

Master's thesis: Creative accounting and manipulation of financial statements

Student
University of Applied Sciences Zaprešić [01/10/2015 – 28/09/2018]

Address: Zaprešić
Business economics and finance 180 ECTS
My final thesis was on theme Analysis of Financial statements

Graduated on 28th of September 2018 with grade 5(excellent) and cum Laude

Local Leadership and development
Academy for Political Development [22/10/2016 – 10/12/2016]
Address: Zagreb

Economist
Prva ekonomska škola [01/09/2011 – 20/05/2015]
Address: Medulićeva 33, 10 000 Zagreb

LANGUAGE SKILLS

Mother tongue(s):

Croatian

English

LISTENING: B2 **READING:** B2
WRITING: B2

German

LISTENING: A1 **READING:** A1 **WRITING:** A1

SPOKEN PRODUCTION: B2 **SPOKEN INTERACTION:** B2 **SPOKEN PRODUCTION:** A1 **SPOKEN INTERACTION:** A1

Italian

LISTENING: A1 **READING:** A1 **WRITING:** A1

SPOKEN PRODUCTION: A1 **SPOKEN INTERACTION:** A1

DRIVING LICENCE

Driving Licence: **AM** Driving Licence: **B**

JOB-RELATED SKILLS

Job-related skills

-SAP and POINT

-CITRIX

-CORES

-CLP

-TCMS

Educations on previous jobs:

2016.Occupational safety and health, Fire protection 2017. Occupational safety and health

2018. Occupational safety and health, Fire protection